

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:
Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:
Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonharmadik évfolyam. VIII. füzet. 1884. Augusztushó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utca, 21. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

Románia erdeiről és faüzletéről.

Írta: Abrudbányai Béla, m. kir. erdőtanácsos.

A Romániát egész hosszában szegélyezve elvonuló hegyláncolatok, a Kárpátok rendszeréhez tartozó bérczes hegységek, melyek magaslatai a sziklák tenyészet nélküli határában emelkednek, az erdélyi rész és Románia közt határvonalat s délnek lejtő elágazásaikkal előhegységeket képezve, a térségeig terjeszkednek. Nevezetesen a „Cserna“ folyó eredetétől kezdődőleg a „Cserna“ hegység nyulik el sziklás meredek oldalaival a Duna partjáig, hol Turnu-Szeverin közelében mérsékelt közép hegységgé törpül. A „Cserna“ hegység elágazása a Duna jobb partján meredeken lenyúló „Strbac“ hegység szikláival „Ver-cserován“ alól alkotja a Duna-hajózás akadályát, az ugynevezett vaskaput. A „Cserna“ hegység és „Jiul“ szoros között a „Vulkán“ hegytömeg fekszik. A Jiul és Olt folyók között „Parengul“ hegysége vonul el „Verfu Mandra“ 2520 mé-

ternyi bérczével kimagasulva, az Olt folyó mentében közép hegységbe megy át, míg Dregesán táján dombos vidékké mélyed. Az Olt folyó és Dvamna forrásai között terülnek el a „Fogaras” havasok keskeny éles bérceikkel, melyek Románia felé „Curte de Arges” körül közép hegységbe mennek át. Alapközete ezen hegységeknek csillámpala és gneis. Legmagasabb bérce az év legnagyobb részében hóval fedett Negvi (2543 méter), melynek meredeken kimagasló gerincze Scara, Buha, Butyán stb. nevű láncolatával, egyszersmind az erdélyi rész között határként áll.

A Királykő, Bucsecs, Verfu Turku 2518 méterig kimagasló hegytömeg Kimpinatól éjszakra közép hegységgé változik, Tirgu Filipesti és Bukovac felé a térségekig nyulik be.

Innen a „Putna” folyó felé terjeszkednek a „Bodza” hegységek, 1360 méter átlag emelkedéssel hosszan és lankásan bocsátkozva be Románia térségei felé.

A keleti kárpátok elágazásai képezik a Bereczki, Csiki, Gyergyoi és Rodnai hegységeket, melyek Romániában a „Szeret” jobb partja felé dombos, hullámos vidékbe mennek át.

A Szeret és Prút között beszögélő erdővel fedett hegygerincz a Szeret forrásai közül az északkeleti kárpátoktól elszakad, délre lankásan az Alduna térségeiben enyészik el.

A fennebb leírt hegységeket és általok képzett völgyeket, az előhegységek be nem számításával, 873.135 hektár kiterjedésű lomb és tűlevelű erdő borítja, azokon a fatenyészet határa 1800 m magasságig terjedvén, míg 2200 m magasságon felül a növényzet megszűnik és a magaslatok csucsai tar sziklából képezvők.

A hegységekben Románia állambirtoka 465 részletben 601.320 hektárt tesz, melyből 314.838 hektár erdő.

A fennebb jegyzett hegységi erdőterületekből Romániára nézve, izolált földrajzi fekvésénél fogva, avagy azon körülmény

miatt, mivel Erdély felé lejtő völgyek vizeibe hajlanak, 1,343.316 pohana = 673.135 hektár, leginkább luczfenyő-erdő, mindenkorra kihasználhatatlannak tartatik. (J. Petrescu Estratu din Statistica administrativa a Romaniei.)

Az előhegységek, melyekhez a Kárpátok lentebb fekvő ágazásai és dombosabb területek tartoznak Románia összes területének mintegy 30⁰/₀-át foglalják el, melyből 735.200 hektár leginkább lomberdővel van fedve.

Az előhegységek között 812 birtokrészben az államtulajdonában van 916.602 hektár, 239.944 hektár erdőterülettel.

Románia térségei főképp a Duna folyásával párhuzamosoknak tekinthetők egész hosszában le a tengerpartokig. A térségekhez számíthatók a Duna elágazó folyása által képzett számos szigetek is.

A szigetek beszámításával e térségeket 416.396 hektár különböző lomberdő disziti.

A térségeken 1081 birtokrészben 1,102.420 hektár az állam birtokát képezi, melyből 204.218 hektár erdőterület.

Románia erdőterülete a fennebbiek szerint 4,039.766 poganára vagyis 2,024.731 hektárra térjed. E szerint Románia összes 24,092.614 pohana = 12,075.218 hektárt tevő területének közel 17⁰/₀-át borítja erdő. Legtöbb erdővel bir a moldovai rész; itt az erdő a 3,355.210 hektár területnek 25⁰/₀-át foglalja el.

Legerdőtlenebb Dobrogea, hol 1,266.129 hektár térfo-gatból 8500 hektár, vagyis 6·7⁰/₀ van beerdősülve.

A kimutatott erdőterületből 759.000 hektár vagyis az összes erdőterület 36⁰/₀ az állam birtokában van s legtöbbnyire azon uradalmak erdeiből áll, melyek az 1864. évben elfogadott secularisatio alapján számos kolostortól elvétetvén, az állam birtokába kebeleztettek.

A nyilvános jótékony intézetek, mint:

a) Eforia spitalitor Bukarestben, Sf. Sziridon Jásziban, Madonna Dudu Krajovában 40.665 hektár;

b) a templomok 59.345 hektár erdőterülettel birnak.
1,170.137 hektár magán erdőbirtokot képez.

Az állam birtokában lévő nagyobb területtel biró erdők következő kerületekben (Judetu) vannak:

1. Argesiu	119.500	pogon.
2. Dambovitia	105.500	"
3. Muscelu	100.500	"
4. Ilfovu	86.980	"
5. Mehedinte	83.000	"
6. Buzen	74.500	"
7. Gorju	59.000	"
8. Valcea	58.800	"
9. Vlasca	57.800	"
10. Doljiu	51.800	"
11. Rimnik	45.000	"
12. Romanatie	23.300	"
13. Nemptu	96.000	"
14. Tucera	48.000	"
15. Bakas	38.000	"

E kimutatott területek azonban, mint fentebb érintve volt, nem képeznek összefüggő erdőket, hanem legtöbbször számos és elszórt részletekből állanak.

Általában megjegyzzetük, miszerint Románia erdőségeiben igen gyakoriak az erdei tisztások, melyek irtások következtésai. A kimutatott erdőterületek ezen tisztások miatt, melyekben ezek befoglalva vannak, a valóságnak megfelelően 15⁰/₀-kal csekélyebbnek számithatók.

A nyilvános jótékony intézetek nagyobb kiterjedésü erdőségei a következő kerületekben fekszenek:

1. Prahova 23 erdőrézben 18.144 hektár.
2. Ilfovu 3 erdőrézben 1.073 hektár.
3. Valcea 2 erdőrézben 425 hektár.
4. Muscelu 1 erdőrézben 500 hektár.
5. Vlaska 7 erdőrézben 2.230 hektár.
6. Dimbovita 4 erdőrézben 2.497 hektár.
7. Teleorman 1 erdőrézben 358 hektár.
8. Argesiu 10 erdőrézben 12.018 hektár.
9. Romanatě 3 erdőrézben 2.651 hektár.

Nevezetesebb hegységi magán erdőuradalmak, melyeknek erdőterményei értékesítésére némi szállítási berendezések történtek, következők:

Brosten (Suceva hegységében) 30.000 Faldi = 42.966 hektár kiterjedéssel, az Aranyos-Besztercze völgyéből emelkedve Erdély és Bukovina havas jellegű határai felé; 1876. év óta Károly román király tulajdona.

Mosie Preschar és Hangu a Kis-Beszterczébe lejtő oldalával, Mosie Terkeu (tarkó) hasonnevű patakon, Furnika — utóbbi már meglehetősen ki van használva, Kimpina területén jelenben létesítettik fenyőtönk szállításra berendezés.

Az Olt mellékágán a Lotru és Latoricza folyók völgyeiben nagy kiterjedésű fenyves községi és magán birtokok léteznek.

Van még számos fenyő- és lomberdőség, melyek terményei kihasználására vagy semmi, vagy csak primitív berendezések történtek.

A hegységi erdőkben uralkodó fánem a luczfenyő, bükk- és jegenyefenyő. A termőhelyi viszonyoknak megfelelőleg szorványosan vegyülten előfordul a juhar (*Acer pseudo platanus*), mely fánem a bükk felső tenyész határát gyakran túlhaladja; továbbá a szil.

Találhatók itt is mindazon alárendeltebb fanemek, melyek hazánk hegyes vidékeit diszitik, csakhogy itt tenyész határuk észrevehetőleg fennebb emelkedik.

Meredek csillámpala sziklás hegyoldalok között, hol a Latoricza folyó a Lotruba ömlik, tiszta vörösfenyő (*Larix europea*) egynehány száz hektárra terjedő állab, mintegy 1000—1200 méter magasban tenyészik. Találhatók köztük 1 méter átmérőn felüli példányok is, önkénytelenül azon kérdést idézván elő: hogy jöhetett e fanem ide, midőn az egész Perengul hegyláncolat, számos völgyeivel veresfenyőt más helyen felmutatni nem bír s e vadonban régebbi culturák nem képzelhetők.

A luczfenyő tenyész határa feltűnően változó. Mert míg a Jiul és Olt folyók közötti hegytömeg oldalain 1700 méter magasságig felhatol, a fogarasi hegyláncolatok Románia felé benyuló meredek lejtőin az Arges folyó elágazó forrásai körül, bude és kapreretia (keprerécz) patakok viz határában alig emelkedik a szórványosan előforduló bükk tenyész határán felül. Biztosan feltehető azonban, hogy külbefolyás, mint szél-dühöngések, a déli Kárpátok tenyészet nélküli szikláiról lebukó és csuszamodó lavinák törései, vagy pedig Romániában minden lépten láthatólag, a legelő terjesztése czéljából előidézett erdőégések szoritották le a természet által kijelölt magas regiojából.

A bükk 1300—1400 méterig jelentkezik tiszta állabokban, szórványosan ezen jóval felül emelkedik.

A jegenyefenyő leginkább elegy állabokban fordul elő 1290—1300 méter magasságig; szórványosan magasabban felhatol.

Nagy területeket foglal el a havasi éger (*Alnus viridis*), vetekedve a henyefenyővel, mely utóbbi nem mindenütt emelkedik felül a havasi égeren, mely 1800 méter magasban még látható.

Az előhegységeket a tölgyek uralják, bár a bükk zárt állabokban itt is található és a jegenyefenyő elegyes állabokban itt is előfordul.

A tölgyek, melyek a bántásban tenyésznek, itt is előfordulnak. A kocsántalan tölgy (*quercus sessiliflora*) a dombosabb vidéket erdősíti be, 1000 méterig és azon felül is emelkedik a déli oldalakon (a Lotru völgyében és más helyen is) a molyhos tölgy (*querc. conferta*) a csertölgygyel majdnem versenyt tart és 8—900 méter magasságban található, bár tiszta állatot a csertölgy is ritkán képez. A kocsános tölgy a mély talaju agyagos és vizenyős helyeket keresi fel.

A hárs televénydus helyeken nagy mennyiségben fordul elő.

A gyertyán nagy kiterjedésben igen szép növekvésnek örvend és tekintélyes méretekig fejlődik ki; a szil igen gyakori.

Szórványosan jelentkezik a dió s több alárendelt fanekek. Mindezen fanemek, mint fűrészárúk, fakereskedésekben nagy mennyiségben találhatók.

A térségeken a kocsános és csertölgyek alkotják a főfanemet; igen gyakori azonban mocsáros helyeken a mezgés éger (*Alnus glutinosa*) zárt állabokban és a füzek minden nemei, nyár stb.

A Duna s több kisebb folyók kiöntései és szakításai által képzett szigetek főfaneme a nyár, éger és mindenféle füzek.

Tismana nevű kolostor közelében (Gorju kerület) szelid gesztenye (*Castania vesca*) fordul elő nagyobb kiterjedésben, mely fanem mint metszett anyag, a fakereskedésekben gyakran árusítatik.

A hegységi erdők állapota az ország különböző részeiben egymástól eltérő. Mig a Vulkán és Parengul hegységeken, valamint Oltezu, Dimbovicza, Jalomita s több más patakok forrásai körül ős fenyőerdők találhatók, az Aranyos-Besztercze,

Szeret és ezek mellékági völgyeiben már régebbi idők óta csakis az értékesíthetés és kiszállíthatás mérve által határolt kihasználás alatt állanak, nagyobbára minden rendszer nélkül taroltatván, sokhelyt kiirtattak. Nagy befolyással volt különösen a hegységi erdők pusztítására azon törekvés, mely a legelők terjesztése körül nyilvánult.

Észrevehető ez kivált a magas hegységi fenyvesekben, melyek tenyész határukról több helyen egészen le vannak szorítva és helyöket jobban jövedelmezőnek vélt legelők foglalják el.

Az erdők irtása nagyobbára erdőgyújtással vitetett véghez; gyakran az erdőégések a fenyvesekben nagy mérveket öltve, tekintélyes területeket hamvasztottak le, melyek kivált az első években kövér legelőket nyujtván, nagyban legeltettek, feljúlhatások ez által meggátoltatván, végleg kipusztultak.

Általában léteznek túlél, érintetlen és túlkihasznált erdőségek, melyek felujtása érdekében igen kevés tétetett; ott is hol némi kísérletek létesítettek, azok a kezdeményezés nehézségeiben akadtak meg.

A vágások nagyobbára rendetlen szálalási üzem szerint vitetnek, melyek az értékesíthetés és használhatóság mérve szerint terjednek ki.

Gyakran egyes magfák hagyatnak hátra; luczfenyvesekben természetes, ha az állab zárlata megszakított, egyes visszamaradt példányok a szelek ingatásainak ki lévén téve, idővel vagy kidöntetnek vagy tápláló gyökerei elszakítottatván, elszáradnak, minek következtében a fenyőszu gyakran jelentkezik.

Tarvágások fenyvesekben kivételesen alkalmaztatnak ott, hol némi szállítási berendezések léteznek.

Fiatál zárt fenyőállabok ritkán mutatkoznak. A legelő érdekében, hol csak sikerülhetett, az erdők irtattak, ennek kifolyásából tisztások bőven fordulnak elő. Az erdőrongálási

hajlam mindenütt nyilvánul; az erdön átvezető ösvények és utak szélein a fák megvagdálva értéktelenné váltak.

A hasadékonyság kipuhatólása végett számtalan fenyőszálak beróvattak, minek következtében pusztulnak.

Az előhegységi erdők legtöbbszörre községek közelében kiméretlenül kivagdaltattak, a légköri csapadékok az erdőborítékától megfosztott talajt vizmosásokkal szaggatják szét s minthogy a talaj legnagyobbára áradmányból képződött, a patakok és folyók medrei köves és kavicsos törmelékekkel árasztatnak el.

Az előhegységekben is számos oly tölgyerdő található, mely kihasználás alatt nem áll, és túlélt százados számai az enyészetnek indultak, kiveszendőben vannak.

Egyes vidékeken találhatók igen alkalmas tölgy és bükk erdők, melyek vevők és szállítási eszközök hiánya miatt kihasználás alá eddigelé nem kerültek.

A térségi erdők könnyen megközelíthető fekvésüknél fogva, terményeinek előnyösebb, biztos és berendezés nélküli értékesíthetése miatt általában nagyobb mérvű kihasználás alatt állottak, mint a hegységi avagy részben az előhegységi erdők s ennek kifolyásából a kihasználás legtöbbszörre erdőpusztitással fajult.

Legfeltűnőbbben szemlélhető ez a Duna mentéhez közel eső térségeken, Turnu-Severintől kezdve, helyenkint csak csekély megszakítással, hol a Duna és mellékfolyóinak elágazása avagy kiöntései következtében cserjések keletkeztek, egész a Prút torkolatáig. A terület itt helyenként egész sivataggá változik, mint a tetemes tért elfoglaló, a Jalomitza és Duna közé beszögellő Cămpu baragenului, mely egynehány évtized előtt még erdővel volt diszítve, ma napi út hosszában sem talál az utazó vagy nyájával a pásztor bár csak egy bokrot sem, mely a napheve ellen némi enyhítő árnyékot nyújtana.

E területeken az Oroszország pusztáiról erre irányuló EK. szelek viharai szoktak dühöngeni, minthogy utjokat misem tartóztatja fel. Utóbbi időkben az ezelőtt nagyban gyakorolt legeltetés is korlátoltabb határok közé van szorítva, miután e pusztaságon a sanyaru hideg telek hózivatarjai egyfelől, másfelől a nyár korán bekövetkező hősége, a felkorbácsolt homok fellegekkel egyesülten, a növényzetet megsemmisítik.

Beerdősítése, illetőleg megkötése e felemlített futóhomokot tartalmazó pusztáknak igen nagy nehézségekkel jár, s hasonló a Deliblatti avagy más alföldi homok buczkával telt pusztákhoz.

Eddigelé a befásítás érdekében javaslatokon kívül, melyek nem fogantatosítottak, misem tétetett.

A rendszeresebben kezelt térségi erdők 20—40 éves fordában mint sarjerdők kezeltetnek, egy bizonyos számú, ugynevezett tartalék szál visszahagyásával. Szálerdők is találhatóak, s azok közt olyanok is, melyek annyira túléltek, hogy kiveszendőben vannak.

A térségi erdőket is kevés kivétellel széltében legeltetik. Területe folyton apadóban van, s helyében szántók, rétek és legelők keletkeznek.

Románia erdei a jövőnek csak úgy fognak biztosítani, ha a túlélte vagy vágható korban lévő erdők rendszeres kihasználás alá vétetnek, a legelők korlátok közé szorítottatnak, s az újraerdősítésre a legnagyobb gond fordítottatik. Ellen esetben azok, különösen a faszükséglet fejlődésével, területeikről mindinkább leszorítottatnak. Románia szolgalmi viszonyai a legkedvezőbbek, minthogy erdeit vagy semmi vagy legfeljebb a száraz tűzifa szolgálma terheli; legelési szolgálat nem létezik.

Dobrogea már régiebb időktől fogva szenved fahiányban. Területét a törökök két részre osztották; az egyik rész, a tulajdonképeni Dobrogea, erdő nélküli területet jelent, míg a

másik: Deli-ormánnak, szálerdővel borított területnek neveztetett.

A török uralkodás alatt az összes erdő terület az állam birtokát képezte, de a községeknek, melyek határán az erdők elterültek, jogukban volt összes faszükségeiket korlátlanul fedezhetni. Ezen joggyakorlat a jelen uralom alatt is érintetlenül érvényben hagyatott.

Természetes következése ily korlátlan erdőhasználási viszonyoknak, hol mindenki ugyyszólva rendelkező, az erdők pusztítása és azok kiirtása, mint az be is következett.

Ott a hol az erdők elpusztultak, a források kiszáradtak, a lakosság viz hiányában szenved, s nyáron át nagy szárazság uralkodik.

Ma a kipusztított erdők területeit nagy kiterjedésű legelők foglalják el, melyeket az aránylag rövid és mérsékelt telek miatt már számos évtizedek óta ide telelni jövő erdélyi juhnyájtulajdonosok is, le egész a tengerpartokig legeltetnek, Secsel, Seliste, Tilisca, Gales, Resinar, Pojana Ród stb. Szebenmegyei községekből.

Az évente ide hajtott juhok száma 100.000-ret biztosan meghaladja. A Dobrogéaba telelni jövőket erdélyi mokányoknak (mocáni din Transilvania) nevezik. Sokan ezen mokányok közül Dobrogéában letelepedtek, s ez idő szerint Küstendge kerületében (Hirsova alkerület) „Girlici“ és „Groba Csobanului“ (a juhász gödre) név alatt két községet alapítottak; további telepítésök lehetőleg elősegítettik.

Hogy mily arányban áll a legelővé átváltoztatott, kipusztított erdőterület a még fennálló erdőkhöz kitűnik abból, hogy Dobrogea legelőiből az állam 1880-ban 600.000 frankot vételezett be, míg az erdőkből ugyanazon évben csak 30.000-ret.

A Dunadelta 207.300 hektár területén a Kilia és Szulina elágazások között a „Leti“ szigeten fekszik Dobrogea

legszebb erdeje, az ugynevezett „Letierdő“ mintegy 2500 hektár kiterjedéssel. Fő faneme: az itt igen szép növésű Kőris, mely 30—35 méterig magaslik ki, 60—80 centiméter átmérő mellett és a kocsános tölgy (*quercus pedunculata*); továbbá a mezei juhar (*A. campestris*), éger és nyár.

Az orosz-török hadjárat alatt, az oroszok ezen szép erdőt irgalom nélkül vagdalták tüzelésre, s különböző szükségleteikre használták.

A Szt-György és Szulina ág között találtatik az ugynevezett „Cara-Orman“ (fekete erdő) erdő, mely a Letinél kisebb, tulnyomólag kocsányos tölgygyel van beerdősülve, s lehet látni 1 m átmérővel biró szálakat is. Előfordul itt is a kőris, nyár stb.

A Masinuli és Tulca-i erdőkben uralkodólag jelenkezik a hársfa, közé vegyül a kőris, gyertyán, tölgy és mezei juhar.

A hársfa állítólag illatos méz gyűjthetése kedvéért a törökök által ültetett és tartatott fenn (az e vidéki méz igen keresett és kedvelt).

A 232.000 hektárt elfoglaló, halakban gazdag tavak közelében lévő térségeken éger, nyár, fűz stb. erdők tenyésznek. A dombosabb vidék és a hegységek majdnem erdőtlenek.

Dobrogea erdőségei nem képesek a fa szükségletet fedezni; a litorale vagyonsabb lakói kőszénnel tüzelnek, épületfa szükségleteiket a fekete tengeren át nyerik, míg a szegényebb lakosok töviset és mindenféle száraz gyomot égetnek.

A fejletlen primitív földművelés és egészen hiányzó ipar miatt, daczára kedvező fekvésének, kevés kilátása van kereskedelme fejlődésére.

A Romániától elszakított Bessarábia 2715 hektárra menő erdőterülete igen jelentéktelen, a faszükségletet fedezni nem képes a hiányzó tüzi- és épületfa legnagyobb részben Romániából importáltatik.

Románia faterményeinek természetes szállítási viszonyai kedvezők.

Hydrográfiai fekvése előnyösnek mondható, mert a mig számos és tekintélyes folyók és patakok a „Milkov“ vonalon túl (Moldova) hosszában, azon innen (a régi Oláhország) keresztül, megfelelőleg elosztva folyják át: egész kiterjedésében a Duna szegélyezi, melybe egyszersmind vizei ömlenek. Nevezetesen: az északkeleti kárpátokból eredő „Prut“ 411 kilométer hosszvonalban futja át a moldovai részt, s határvonalat jelöl az elvett Beszarábia közt. Felsőbb vidékein megáradásokkor temérdek kődarabokat hord magával. Ott, ahol a tutajozható „Cheremosz“-t magába felveszi, mintegy $1-1\frac{1}{2}$ m mélységgel bir. 233 kilométer hosszúságban gőz és vitorlás hajók közlekedésére igen alkalmas. E vonalon folyásának átlagos gyorsasága 1.3 m. Elmocsárosodása Judeteu Falsiuban kezdődik, a lentebbi térségen széles mocsár határt képez Bessarabia felé.

Mindazonáltal bármely vizállás mellett igen nevezetes közlekedési eszköze Romániának Jijia mellék ága egyesülésétől egész a Dunába ömléseig. Galacz és Réni között „Baluiu“ és Jijia mellékágai Jassi előtt egyesülnek.

A „Szeret“ egyike a legnevezetesebb folyóknak a Duna fa kereskedésére nézve. A keleti Kárpátokból eredve 333 kilométer hosszvonalban futja át Moldovát; hajózásra Román városán alól használtatik, bár e célra jelenlegi szabályozatlan állapotában, változó gyors folyása és egyenetlen mélysége miatt nem kedvező. A görgetek kő lerakódások sok helyt medrének változtatására kényszerítik. Helyenkint rohamosan foly, majd ismét porondos medrében elterülve megcsendesül. Ezen körülmény miatt csekélyebb megáradások alkalmával is kiönt.

Mind ezen hátrányok azonban elháríthatók alkalmas szabályozás által.

Jelen állapotában is e vízi uton a legnagyobb méretű tutajok akadály nélkül szállíthatnak le a Dunáig.

Leghatalmasabb mellékága az „Aranyos-Besztercze“, melyen Bukovinából, Erdélyből és Moldovából a legtöbb tutaj szállítatik le Galaczra.

Ezen nagy mennyiségű vízzel rendelkező folyó az erdélyi fakereskedés főtenyezője mellék ágával, a Kis-Beszterczével együtt, melyek közvetítésével nagy mennyiségű fűrészáru és épületfa tutajoztatik le, folytatólag a Szereten és Dunán-Galaczra.

A Szeret mellékágai közt nevezetes még a „Moldova“, „Trotus“, „Ojtoz“ és a „Bodza“ (Buzeu), melyek kiterjedt erdőterületen folynak át; a „Birlát“, melynek torkolata a Szeret balpartján van mint szállítási eszköz csekélyebb jelentőséggel bír.

A „Jalomicza“, melynek felső vízhatárában ős fenyves, lentebb bükk erdők találhatók, leginkább vidéki szállításokra gyakorolhat befolyást; lentebbi folyásában lassu, áradásai rendkívüliek; megfelelő szabályozás után lehetne erdei termények szállítására is alkalmazni.

Az „Arges“, bár medre a Kárpátok hegységei között helyenként sziklás, usztatásra alkalmas hegyi patak; vízhatára erdőben bővelkedik. Mielőtt még a térségekre érne medre görgeteg kővel és törmelékkal van eltelve, partjai helyenkint csekély emelkedéssel bírnak, ennél fogva kisebb megáradása is a parti birtokokat elárasztja.

Mellékága a „Dumbovita“ felső vonalában nagy kiterjedésű bükkösökkel bír, forrásai körül fenyvesek terjednek ki; igen nevezetes szállítási eszközzé válhatnék Románia fővárosára nézve, melyen átfoly. Medre és folyása hasonló az Arges folyóhoz.

Mindkettő kellő szabályozás és berendezés után erdei termények szállítására alkalmazható lenne.

Vizen való szállításra nagy jelentőséggel bír az „Olt“, mely 290 kilométer hosszvonalban metszi keresztül Romániát. Bár folyása a térségek elérését megelőzőleg nagy esésénél fogva igen gyors, de tetemes vízmennyiséggel bővelkedik, és a térségeken esése szabályos.

Itt több szigetet képez, melyek éger, nyár és fűzekkel vannak beerdősülve. Elágazásai gördítik egyik főakadályát a hajózhatásnak, melyek azonban könnyen elháríthatók. Átlag esése Romániában = 1.04% .

Felsőbb részeiben, miután Románia területére behatott, helyenként sziklás, melyek eltávolítására eddigelé misem történt, bár kisebb mérvben tutajok szállítása már régebb idő óta gyakorlatban van; Izlár és T.-Magurele közt a Dunába foly.

Mellékága a „Lotru“, melynek felső vízhatárában és „Latoricza“ elágazásában ős fenyvesek találhatók, de a terményeknek kiszállítása a Letruból, ennek Erdélylyel érintkező részében, meredek sziklák között több kilométerre terjedő katarktszerű zuhatagjai miatt, ezen ős állapotában nem volt lehetséges.

A „Lotru“ folyó alsóbb vidékéről már régebbi idők óta évente mintegy 15—20.000 m^3 fenyőtönk szállítatik le az Olt közelébe, Brezoi község határára, hol vizerőre berendezett 7 fűrész van üzemben.

Ezek produktuma az Olt folyón mint tutajterű szállítatik az alsóbb vidékekre azon tutajokon, melyek Bresojban és az Olt mentében levő fenyvesekben (kinesti, robesti, kali menesti) termelt rönkökből köttetnek, és vitetnek le Szlatinára, az ott levő egykeretű gőzfűrészhez. Az Olton deszkatutajok is szállítanak a vasut közelében (Szlatina) lévő raktárakba, vasuton nagyrészen Kisoláhországba szállítanak.

(A török ellen viselt legközelebbi hadjáratban az oroszok a Lotru völgyéből, Brezoiból szállítottak 30.000 fenyő fűrészrönköt tutajba kötve az Olton, melyből Turnu-Magurelenél Nikopoliba a Dunán való átkelésre tutajhid készítettett.)

Az Olt mellékága a „Topolog“ kevés erdővel bír; viz határában a déli Kárpátokról a kőfolyás oly terjedelmes, hogy e hegyi patak a medrében eláradt görgeteg kövek között egészen elenyészik, és csak mintegy 6—7 kilométer távolban jő ismét felszínre.

Lentebbi részeiben zsendelyrönk usztatás nyomai láthatók, fenyvesei ki vannak használva.

Az Oltnak utóbbinál nevezetesebb mellékága az „Oltezu“. Ennek felső határában még ős fenyvesek fedik a völgyeket, lentebb bükkállabokkal és tölgygyel van beerdősülve; rendszeres kihasználására eddigelé misem tétetett.

Kis-Oláhország jelentékeny folyója a „Jiul“, mely az ugynevezett oláh és magyar „Zsil“ összefolyása után éri el Románia határát, s úgy Erdélyben mint Romániában erdős vidéken halad keresztül. Tutaj szállításra és usztatásra vizbőségénél fogva igen alkalmas volna, de a határszél körül (Szurduk) medre terjedelmes sziklák közé van szorulva; szabályozása a kiálló kövek és sziklacsúcsok szétrepesztését és eltávolítását feltételezi.

Sziklaközötti rohamos folyása után Romániában szabályosnak mondható, a Duna közelében hajózásra is alkalmas.

Nevezetesebb mellékága a „Gilortu“, mely a Parengul heglánczolat magaslatából (Verfu Parengul) ered, folyása alatt kevesebb fenyves, de nagy kiterjedésű bükk erdőkön halad keresztül. Tönkusztatás nyomai láthatók, mely a mederből kiálló ős sziklacsúcsok és nagy görgeteg kövek miatt csak vizáradások alkalmával egész primitív módon és nagyon csekély mértékben gyakoroltatik.

A „Motru“ terjedelmes tölgy- és bükkerdők között veszi irányát a Jiul felé, melylyel Arsinest közelében egyesül. Mint szállítási eszköz csekély jelentőséggel bír.

A coniferák dugványozás útján való szaporításáról.

Irta: Pető Lajos, kir. alerdőfelügyelő.

A túlevelűek dugványozásáról és arról, hogy e fanemek is szaporíthatók e módon, az „Erdészeti Lapok“-ban még nem tétetett tudomásom szerint említés, minélfogva azt hiszem helyén leend, és nem lesz érdektelen, ha tisztelt szaktársaimmal is közlöm azon reám nézve érdekes adatokat, melyeket e tekintetben Niemetz Ferencz virág és díszcserje kereskedő urtól szereztem.

Niemetz ur a fenyőfélék három főcsaládjához tartozó speciekből a következőkkel tett sikeres dugványozási kísérleteket.

I. Az Abietineák közül a jegenyefenyővel (*abies pectinata* Dec.) és a luczfenyővel (*abies excelsa* Lamb.), melyek kitünő és biztos eredménnyel szaporíthatók dugványozás által. Csekélyebb sikert mutattak a *Pinus cembra* L. és a *Pinus maritima* Lamb., és még kevesebbet a *Libocedrus decurrens*.

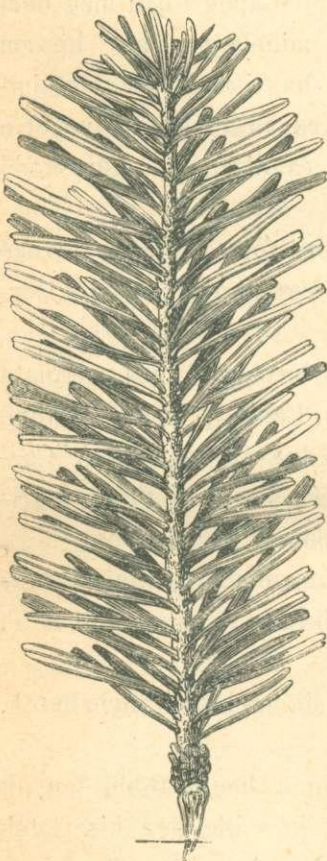
II. A Cupressineák majdnem valamennyien kitünően dugványozhatók, kiválóan azonban a *Thuja articulata* és a *T. occidentalis* L.

III. A Taxineák tiszafák is nagy sikerrel dugványozhatók, így például a *Taxus baccata* L.

Hogy az elő nem sorolt, de nálunk honos többi fenyők szintén dugványozhatók-e? erről adatok s illetőleg kísérletek hiányában felvilágosítást nem nyújthatok. Annyi azonban igazoltnak látszik, hogy a kevesebb gyanta tartalommal bírók sikeresebben szaporíthatók dugványozással.

A dugványozás már augusztus és szeptember hónapokban is eszközölhető, de sokkal nagyobb a siker, ha csak októberben fogunk hozzá. Az eljárás maga a következő. A dugványokat a legfiatalab hajtások, 5—10 *cm* hosszú ágacskák

nyujtják, melyeket levágás helyett egyszerűen le kell szakítani, mivel a gyökérbésoződés s tehát a siker is így sokkal biztosabb. Az így czaftatos véggel bíró ág hegyét azután *m*-nél (1. ábra) késsel lemetszük oly módon, hogy a lemetszeni szándékolt részt a balkéz hüvelyek ujjának körmére helyezve, a jobkezünkben lévő éles tolkéssel lecsipjük. E művelettel az ág a dugványozásra alkalmassá tétetett.

1-ső ábra.

egy dugvány helyezhető el, oly sűrűn, hogy egyik a másikat érje.

Az így teleültetett edények üvegházba helyeztetnek, hómás virágokkal egyenlő bánásban részesülnek s csak a fagy beálltával nyerne mesterséges meleget. Ezen állapotban marad-

A talajt azonban szintén elő kell készíteni a dugvány fölvetelére. Legczélszerűbb, ha jó kerti vagy televényes erdei földet téglavagy szénporral keverünk, mert az így laza és egyenletesen nedves marad, mi egyik főfeltétele annak, hogy a megeredő gyökszálak a táplálék fölvetelére gyorsan kikésoződhessenek.

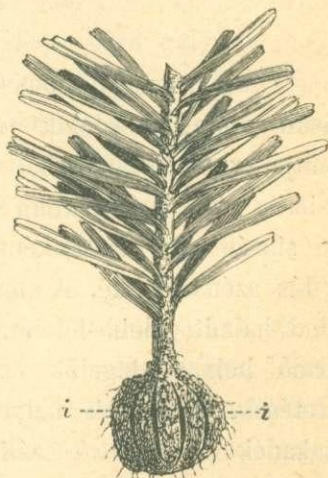
Az így előkészített földdel nagyobb átmérőjű virágcserepek, vagy 50 cm^2 felületű faszekrények töltetnek meg, melyekbe aztán a dugványok körülbelül 2 cm mélyre beszuratnak, a föld pedig két oldalról a mutató és nagy ujjal gyöngén hozzájuk szorittatik. Minden 4 cm^2 -re egy-

nak egy évig; a második tavasz beáltával pedig az életképes dugványok életfentartó és átültetésre alkalmas gyökérképződménynyel ellátva lévén, csemeteágyakba ültettetnek ki.

Igen gyakran találkozunk ezen átültetés alkalmával oly példányokkal, a melyeknél gyökszálak helyett gumószerű képződményt találunk (2. ábra), ily esetben a gumókon több hosszirányu bemetszést (*i*) kell eszközölni, ha azt akarjuk, hogy a csemete életben maradjon, illetőleg gyökérszálakat képezzen.

Az ily módon nevelt dugványok a 3—4-ik évben már igen vidoran tenyésznek és szép csúcsajtásokat képeznek, úgy hogy semmi különbséget sem találhatunk közöttük és a magról nevelt csemeték között.

Szaktársaim közül talán többen vannak azon szerencsés helyzetben, hogy üvegházzal rendelkezhetnek, azt hiszem tehát, hogy a kísérletek e téren nem maradnak el, sőt remélhetőleg a honi fenyők közül azokkal is megtétnek, a melyeket én e rövid cikkemben nem említettem.

2-ik ábra.

Erdőink hajdan és ma.

(Erdészettörténeti tanulmány J a k a b Elektől).

(Folytatás és vége.)

IV.

Csak e nagy vonásokban adott körrajz mekkora változásait mutatja erdeink régi és ujkori történetének. Ezernyi pontja van hazánknak, melyet hajdan járhatlan vadon, ős erdőség és átgázolhatlan sűrűségek borítottak. A völgyekből és síkságokról lassanként eltűnt az erdő, szántókká váltak s dús szénarétekké. A hegyek lábaitól megindult az irtás és mind haladt fölebb-fölebb. Nyomaikon kukoricza, zab- és rozstermő helyek, legelők és kaszálók állottak elé, néhol szőlőültetések, igen sok helyen kopasz oldalak, vizmosásos hegyszakadékok s tar kőszáli csúcsok, melyeken mint sásfészek áll egy-egy középkori vár-rom, vagy leomlott szentegyház és zárdafal. A nép szaporodása, a kenyérkereset szüksége mind fogyasztja egy század óta az erdőt, növeli a termő földet s már is azt látjuk, hogy utóbbi sokszorosán felülhaladja a fával fődött részeket.

15,868.136 katasteri hold a magyar, horvátországi és szlavonai erdőségek területe ma, átlag 31⁵⁰/₀-kát, Szlavóniában és Erdélyben néhol 50⁰/₀-kát teszik Magyarország egész földterületének, tehát közel $\frac{1}{3}$ -dát! Ebből 5,800.000 hold uri birtokoské, 1,120.540 kis földműveseké, 1,092.000 községeké. Ez csak ma van így, hajdanta minden a földbirtokosoké volt.

S e nagy apadás, e sok változás daczára még mindig bővelkedik szépségekben és terményei változatosságában ez a mi szép hazánk.

Nyugati, északi és keleti havas vidékeink a legszebb panorámát tárják elénk. Meredek kőszirtek, erdős hegycsúcsok,

völgykatlanok, a havasi hűs lég, zúgó patakok és lágyan csörömpölő csermelyek örök-vidám kék égbolt alatt, tisztásain enyhe meleg, hová csak belopózkodik a napsugár s kellemesen üdítő szellő; itt vad cseresznye és mogyoró, amott makkal rakott tölgy, itt terebélyes ágak, amott sűrű galyfonadékok, óriási fenyő és sok százados, tán ezredéves ernyős bükkök, mellettök vadegres és bodza, mezei jáczint és fehér gyöngyvirág, lapos levelü sás és vizi lilium. Ez ma is hazánk havasvilágának romantikus képe!

Déli határvidékeink egy darab az Alpok világából. Termékeny rétek és lassan emelkedő halmok, nagyobb és kisebb folyóktól áthatítva, lomberdőktől ékesítve, hol buja a fa- és növényvilág, felváltva termékeny földek által. Sima levelü bükk csipkés koronájával, reczés tölgyerdők fehér nyárfával, gesztenye és ákác, füge és citromfával váltakozik. A tanyák végetlen tarkasága, legelésző nyájak méla kolompjai, tudtul adják az utasnak, hogy a falu közeledik. Csobáncz vára, Tátika, Somlyó, Badacsony s annyi költői hegye és halma déli Magyarországnak termi a világ legizesebb szőlőjét s legjobb borait.

Elmellőzhetném-e Sopron-, Somogy-, Hont- és Nógrád-megyék szelid gesztenye erdőit? Nem, sőt mint a magyar föld és éghajlat egyik méltó kevélységét kevély önérzettel sorolom erdőink egyéb szépségei s gazdagságai közé.

Mily különböző a havasi és déli alvidéki növény- és állat-élet!

A Kárpátokban, Erdélyben és Horvát-Szlavonországban ma is vannak érintetlen őserdők, hová ember el nem hatott. Évezredes az élete ott fűnek-fának, elkorhad és uj életre kél uj századokkal; őszszel elhullatott lombozata vastag humuskérget von szét gyökerein s dúsan táplálva, óriás magasságra növeli sudarát. Van 200—300 éves tölgyfánk, mely 100—120

évig folyvást nő, 40—60 centiméter átmérőjű bükk, 80—100 centiméter törzsű kőrisfánk. Hársfánk és szilfánk ritkítják párjukat, a jávor 1100—1200 láb magasban diszlik a tenger színe felett: fehér, habos, fényes és szijas kemény mindenik. Fáink közt jellemző specialitás a csoportos, ugynevezett magyar tölgy, a magyar kőrisfa, a törpe fenyő, melynek ágai csúcsából tavasszal foly az ugynevezett magyar balzsam.

A havasi élet csak egy-két nyári hónap határirra szorítkozik. Akkor van ott sürgér-forgás és mezei gazdaság: barmok, nyájak legelnek az aljakban és tisztásokon, fát szállít az erdész, szénát készít a mezei gazda és erdőbérló, szemet, meszet éget, hamuzsirt főz, vasat gyárt és bányászódik az iparos. Máskor dermedtő hideg, házmagasságu hófuvatag, csikorgó jégkéreg borítja a hegyeket és völgyeket. Ilyenkor a növényélet elhal, az állatvilág vadon jelleget ölt: zerge, őz, szarvas, vadkecske, vaddisznó, medve, farkas, róka; a szárnyasok közül: kánya, fajd, sas, héja, a mikre sovár vágygyl leskelődik a vadász. Ezek keresik fel őket téli tanyáikon, róluk álmodnak a nyár rövid éjszakáin, őket üldözik s ha egyet elejteniök sikerül, lélekemelő örömük, drága zsákmányként czipelik be a faluba vagy városra. Kéjittasan dalolva:

Mi szebb e világon a vadász életnél?
 Ki élne vigabban mint a vadász él?
 Majd a kürt szavánál hever a zöld fűben,
 Majd űzi a szarvast mezőn és sűrűben.
 Királyi öröm, és férfi mulatság
 Tralalá, lá, lá, lá!

A magyar erdők legnevezetesebb vadja a nemes szarvas vagy gim-szarvas, s Gömör- és Liptóme gyében, valamint Erdélyben a havasi nyúl.

Határhavasainkon belőli délvidékeink, a Duna- és Tisza-köz egészen más jellegűek. Enyhe tél, hosszú, forró nyár. Itt

kevés az erdőség : ákác, jegenye, kőrisfa, topolya, fűz. De ott vannak fekete földü rónái, a minő volt a Kánaán és a milyen a Nilus partja, hol a bánáti buza, szegedi paprika és magyar dohány terem. Flórájából jellemző a Tiszavirág. Itt vannak a végtelen birkanyáj-legelők, czifra bojtáraikkal, a continens legszebb gulyái, a czimeres ökrök hazája, a nemes faju ménesek s hizékony sertéseink. Itt van a tündérvilágu délibáb és hortobágyi pusztá, a magyar csikós- és kanász-élet! A szántókon a komoly daru, tavakban a kacsá, gibicz, sirály és a Tompa által oly szépen megénekelt gölya. Ott van a Duna jóízü harsája, a tiszai kecsége és menyhal s a balatoni fogas. Csak a pisztráng hiányzik, a halmeműek e királya, ezt a havasi folyók raritásaul Erdélynek juttatta a természet.

V.

Az utolsó ötven év irtóztató pusztitást tett hazánk erdeiben. A nép felszabadítása és jogegyenlőség, szabadságharczunk és belviszályaink, a népfölkelések szörnyü erdőrablásai, érzékeny sebeket ejtettek a nemzeti vagyionon, az absolut uralom korszaka és a kiegyezés után hazánk állami új berendezése nagy adó fizetését tette elkerülhetlenné. A föld termékei nem adtak elég jövedelmet. A fegyveres béke a katonai terheket megtizszerezte. Fényüzés kapott lábra a társadalom minden osztályában. Ipar- és kereskedelem fellendült, kényszeritette rá népünket a szükségek óriási mérve. A legnagyobb változást azonban a vasutak okozták erdőink állapotában. Már idetova egy félszázada az első vasuti sín lerakásának Magyarországon. Angol, német tőkepénzesek vállalkoztak vasutaink kiépítésére. Ez ujitás nem remélt nagy pénzösszegeket hozván ebben szűkölködő hazánk birtokosai s népe közt forgalomba, mohó vágygyal nyult a kínált haszon után minden kéz. Következménye az lett, hogy a tömérek vasut

tömérdek sín-gerendái letaroltatták legszebb erdeinket, száz-
ezerekért, millió és milló értékben. Olcsón kérték, olcsón
adták szorult birtokosaink. A vasutak csakhamar megnyitották
fáinknak a belföldi és világkereskedelem utait és csatornáit.
Mindenki elkezdette adni, értékesíteni, piacra vinni erdeinek
fatermését. Szerencse, hogy a köszén vasuti fűtésre jobbnak
bizonyult, különben erdőségeink egy század alatt kipusztul-
tak volna.

Néhány évtized alatt más arcza lett hazánk legszebb
vidékeinek. Megfogytak, kihasználhattak szélteben erdőségeink.
Középbirtosok, községek és kis földmivesek levágták, kiirtot-
ták a mihez könnyebben hozzáfértek. Általános a panasz, hogy
az ország nagy része faszükséget szenved, hogy a legszebb
erdőhelyek kopár oldalokká lettek, sok nem terem meg semmi
gabonaneműt, legelőnek sem való, vizmosott hegyszakadékokká,
terméketlen, fa- és növénytelen sivataggá alakultak nagy
oldalok, magas hegygerinczek. Földünk s hazánk legerdőter-
mékenyebb részében a székely földön is az erdők siralmas
pusztulásáról tesznek tudósítást gyakor izben hivatalosan kikül-
dött szakemberek.

Fennebb megmondottam hazánk erdőségei holdszám kiter-
jedését. Lássuk, hogy oszlik ez el.

Feltűnő megyéinkben és vidékeinken az erdő aránytalan-
sága. Erdélyben és Horvát-Szlavonországban bővebb az erdő.
Legtöbb Háromszék megyében és Hunyad megye szászvárosi
kerületében. Utóbbiban 1000 hold területre 15 hold, Három-
székre 6 hold erdő jut, a legtöbb megyében 1-től 3 holdig
váltakozik. A Duna-Tiszaközben csak 8°/_o az erdőség, tehát
a legégetőbb a faszükség.

Erdőink összes jövedelme 9,140.300 forint. Nem kell
mondanom, önként feltűnik, hogy az ország földterületének
közel egy harmad részétől ez igen csekély haszon és bevétel.

Panasz hallszik sokfelől, hogy a kivándorlás egyik oka az, hogy a nép munkát nem kap. Nem tudjuk statistikailag, mennyi foglalkozik erdőmiveléssel; de bizonyos, hogy erdőségünkben levő nemzeti vagyunk okszerű mivélése, szaporítása, kezeltetése és hasznosítása néhány ezernek munkát s keresetet adna, a nemzeti vagyontökét és kamatát tetemesen szaporitná. Főleg erdőtlen vidékeink és megyeinkben erdők plántálása sokszoros haszonnal járna s nagy jótétemény lenne ottani népünkre nézve.

Magyarországon 660.000 birtokos van. Erdélyben 190,000 földbirtok, a két országrészben együtt 2,486.265, ebből termékeny Magyarországon 34 millió, Erdélyben 9 millió, terméketlen 3, együtt 46 millió hold.

Östermeléssel összes népünk közül közel öt millió foglalkozik. Legtöbb Torda-Aranyosmegyében, a régi Aranyosszéken 53⁰/₀, Küküllőmegye régi Segesvárszék részében 51⁰/₀, Somogy megyében 48⁰/₀.

Az ipar és kereskedelem feltűnően kevés embert foglalkoztat. Budapesten a legtöbbet, 22⁰/₀-et, Brassóban 21⁰/₀-et. Máshol alig 2—3⁰/₀-et. Állami és magán erdőgazdaságunk felvirágozása millió meg millió kéznek adhatna munkát s jövedelmet az östermelés-, ipar- és kereskedelem terén. Hasznos, szép és értékes fáinknak az égalji és talajviszonyok szerint országszerte elterjesztése, szaporítása s a gazdasági, házi, építészeti, műasztalossági, különböző faedény, piperetárgyak és játékszerek készítésére felhasználása emelné a nyers termelést, a föld becsét, fejlesztené a hazai ipart s nagy lendületet adna a belkereskedelemnek és külforgalomnak.

Rendezett erdészeti viszonyok emelték hazánk erdőségei vadállományát, ebből is lehetne jövedelemgyarapodást eszközölni, amellet, hogy a vadászati sport sokaknak gyönyört adó szenvedélye s népünk egy részének is megszokott téli foglal-

kozása. Kitünő statisztikai irónk Keleti Károly szerint az 1869—70. évben a magyar korona egész területén vadászattal és halászattal 4932 ember foglalkozott, lelőttek :

Szarvast	351-et,	értéke 10.000 frt,
dámvadat	230-at,	„ 8.000 „
őzet	904-et,	„ 23.500 „
vaddisznót	188-at,	„ 8.400 „
nyulat	29.298-at,	„ 23.800 „
siket fajdot	29-et,	„ 130 „
nyirfajdot	26-ot,	„ 50 „
császármadarat	945-öt,	„ 1.000 „
fáczánt	10.936-ot,	„ 15.000 „
fogyot	14.233-at,	„ 4.300 „
vadkacsát	1.610-et,	„ 800 „
erdei szalonkát	1.519-et,	„ 1.500 „
vizi szalonkát	594-et,	„ 50 „

E vadak pénzértéke körülbelől 87.600 forint.

Ragadozó vadak lelovéseért a kormány fizetett Magyarországon 19 medvéért s 195 farkasért, Erdélyben 13 medvéért s 115 farkasért 620 frtot.

Ha ezekhez hozzágondoljuk még, hogy az ellőtt és elárusított vadak és madarak igen nagy száma nem jő be statisztikai fölvételeinkbe, s hogy — a mint a nevezett író mondja — hazánkba csak fáczán Morva- és Csehországból évenként 30.000 frtra hozatik be, a vadászati pénzforgalmat évenként félmillióra tehetjük. Ruházatunknak is igen változatos tárgyát teszik a vadak bőrei, miket egészség, kényelem s hölgyeinknél az elegancia szolgálatára innen szerez meg az iparosok szorgalma és izlése. Nem bőséges ok s elég gyakorlati érvek-e ezek erdeinknek rendszeres mivelésére és okos használására?!

Az erdők azonban nemcsak faanyagot adnak tüzelésre és technikai munkáinkhoz, nem csak jó ízű halat és vadakat asztalainkra, s gyönyörű anyagot ruházatunkhoz és nemzeti viseletünkhöz; hanem egyszersmind mérséklék a légkör hőségét s közvetítik és fentartják nedvességét, fentartják és táplálják a forrásokat és vizeket, enyhítő árnyat adnak a nap égető sugarai ellen, megtörik a viharok erejét s feltartóztatják a lavinákat és hófuvatagokat. Az erdők befolyással vannak a közegésségre és nép jóllétére, befolyással a nekünk hasznos állatokéra is; festői tájai, természeti szépségei kifejtik a mivelt lélekben a szép iránti érzést, erősítik a jellemet és bátorrá teszik a férfit. Erdős, hegyes országok lakói vitézek és szabadságszeretők. A cserkeszek, svájcziai, skótok és székelyek igazolják ezt.

Nagy nemzetek példája, a multnak oktató tanúsága, Magyarország szükségének élénk érzete s a nemzeti vagyonszaporításának gyakorlati politikája birta rá 1879-ben az akkori magyar királyi közgazdasági ministert, a tevékeny báró Kemény Gábort és az erdőügyek lelkes intézőjét Bedő Albert ministeri tanácsost és országos főerdőmestert a magyar erdőtörvény megalkotására és életbeléptetésére. Hasznosabb és szükségesebb reformot alig hozott létre a magyar kormány 17 év óta, mint ez volt; mert árva és elhagyottabb közgazdasági kérdés nem volt hazánkban, mint az erdőügy, tehát nehezebb feladat sem, mint annak törvényhozási rendezése. Törtetlen volt az út, melyre léptek e férfiak, készületlenek az elmék, sok előítélet és balvélemény merült fel a szándék ellen, hogy a törvényhozás ez intézkedésekben az enyém-tied kérdéshez hozzá nyulhasson, a közvélemény a magántulajdon jogosulatlan érintésének látszott tekinteni a köz- és államérdek szempontjából bárminő kötelező szabályozást. De az ügy intézői tisztában voltak a czállal és eszkö-

zökkel, szilárdan megállottak elhatározásaik mellett, az irodalomban és parlamentben felvilágosították s bővebben kifejtették nézeteiket. Üdvöst akarnak, az ország közjavát eszközlik — mondák, s nem szüntek meg, míg a törvény létre nem jött. A XV-ik számú az 1879-ben; méltó, hogy mindkét számot hálával őrizze meg emlékében nemzetünk!

E törvény határt vetett az erdőkben eddig folytatott ugynevezett rabló gazdaságnak, új korszakot nyitott azok kezelésében, a múlt a feledésé lett mindenestől, s józan, előrelátó, a hazai közgazdasági viszonyokhoz alkalmazott elvek és szabályok foganatosítottak; az ország már is belátta annak üdvösvoltát, a birtokosok, községek úgy mint egyesek lassanként a törvény alapjára állanak s hasznos és bölcs intézkedéseit erdőbirtokaikra kiterjeszteni önként sietnek. Lassan megy, de megy. Nem baj. Annál biztosabb lesz a helyzet javulása, s a törvénynek vérbe és velőbe átmenése. Ám ilyen a magyar minden nagy reformmal szemben. Tartózkodóvá teszi conservatív szelleme. Azonban, ha valami üdvösnek bizonyul, megtudja érteni, javára fordítja, lelkesül mellette s utoljára szívvel-lélekkel magáévá teszi. Jótékony hatása volt e törvénynek a selmeczi erdészakadémiára, hol már ma hazánk legjelesebb szakemberei tanítják az erdészeti alaptanokat, minők a természettan, matematika és népgazdaságtan, a segéd- vagy melléktudományokat: ásványtant, növényphysiologiát, erdészeti állattant, főleg annak rovarvartani részét, földalakulástant, vegytant, mértant, az erdészeti administratív jogtant, erdőtörténetet és erdészeti irodalmat sat. Különös súly van fektetve az erdőmivelésre, erdővédelemre és használatra, az erdészeti technológiára, erdőberendezésre és becslésre, az állami erdészettanra sat.

Az eltelt öt év rendkívüli átalakulását mutatja az erdők iránti közgondolkozásnak. Nagy szám látja át, hogy erdőinket a törvény szabványai szerint birtokolni és használni üdvös, hogy azokban eddig csak félig-meddig s nem egészen észszerűen használt kincset birunk, hogy erdőink okos művelésével jövedelmünket tetemesen növelhetjük, szóval: hogy erdőink a klimatikus viszonyok, a nemzeti jobblét, népünk egészséges-volta s hazánk közgazdasági megerősödése tényezőivé fognak rövid időn válni, ha a nemzet a törvény teljes életbeléptetését a kormánynyal egyenlő buzgósággal törekszik, s kivált ha az értelmiség és irodalom is ez ügyet érdeme szerint gyámolítja.

Vajha e szerény tanulmány is bármi csekély hatással lenne a magyar erdészeti ügy ily irányu további fejlődésére és gyarapodására!

Adatok a befásítás történetéhez.

Irta: Dr. Rodiczky Jenő.

Alföldünk fátlan síkság volt a honfoglalás idejében és ilyennek ismerték azon utazók is, kik a későbbi századokban utjokat hazánkon át vették, mint Bertrand de la Brouquière, Fülöp, a jóságos burgundi fejedelem első lovászmestere, Busbecq, Lady Montagn stb. De la Brouquière ura által a törökökkel való megismerkedés céljából Jeruzsálembe küldetvén, onnan 1433 tavaszán indult ismét hazafelé. A husvéti ünnepeket Belgrádon töltve, további utjáról többek közt ezeket írja: Buda felé nem követhetvén az egyenes utat, Penscy (Pancsova) felé kanyarodtam. A legrónább vidéken, mit csak valaha láttam s miután egy folyón kompon (en bac) átkeltem volna, Becskerekre (Beurquerel) értem, egy a rácz despota alá tartozó városba. Becskerekről Wersetzre (talán Becse) értem, egy szintén

a despota alá tartozó községbe; itt a Tiszán, egy mély és széles folyón átkelve, a Tisza melletti Segedingbe (Szeged) érkeztem.

Az egész utamban kis pataktól körülvelt két kis berken kívül egyetlen élőfát sem láttam. A lakosok csak szalmával és náddal (roseaux) tüzelnek, mit a folyók partján vagy gyakori mocsaraikban gyűjtenek. Kenyér helyett vékony lepényekkel (des gate aux tendre) élnek, de ezeknek sincsenek valami bőségében (mais ils n'en ont pas beancout à manger).

Egy másik bizonyossága Alföldünk eredeti fahiányának a községek elnevezései. 170 községünk összeköttetésben fára, 38 erdőre vonatkozó nevet visel, de ezek közül vajmi kevés tartozik a tulajdonképeni Alföldhöz (pl. Erdőtelek Hevesben, Erdőhegy Aradban). Bükk után 51 község neveztetett el, ezek is felvidékiek, 55 almára vonatkozó községnév közül csak 6, 22 körtvélyes és 6 tölgyes közül egy sem alföldi község.

Azonban a vizes homokot kedvelő nyír (Brezini) és fűz után számos alföldi községünk neveztetett el. 37 a nyír után elnevezett község közül egyedül Szabolcsra 10 jut. Végül a mocsárok s patakok mellékét szerető égerfának is jutott némi szerepe alföldi községeink elnevezésénél.

De ha az Alföldet fátlan pusztaságnak tudjuk is, annál sűrűbb erdőségekkel volt benőve hazánk felfölde, nyugati és délkeleti részei. A Mátra, melyet Béla király Névtelen jegyzője¹⁾ Sylva Mátra néven említ, őserdőktől vala boritva.

Rengeteg erdőkkel volt boritva a Bakony, holott Árpád a honfoglaláskor tanyázott²⁾ és a Vértes³⁾, melynek alján I. Endre megverte Henrik császár seregét.

¹⁾ Anonymi Belae Regis Notarii Historia Hungarica. Caput XXXII. De Castro Ursuur et Fluvio Egur.

²⁾ Anonymus. Caput L. De devastatione Pannoniae.

³⁾ Thuróczi, Chronica Hungarorum II. rész. Caput XLIII. De adventis Caesaris, sive Regis Teutonicorum, in Hungariam.

A tatárjárás alatt Rogerius kanonok Váradon túl az erdőségekben bolyongott⁴⁾.

Midőn Mátyás király idejében Rozgonyi Sebestyén a cseh latrok ellen indult, ezek megveretésük után a felvidéki rengeteg erdőkben találtak menedéket⁵⁾ s így tovább.

Megérthető, hogy e rengeteg erdők kiirtása és benépesítése annak idején egy fontos kulturális momentumot jelez, mely a „soltészségek“ és „kenészségek“-ben tényleg kifejezésre jutott.

De úgy látszik, az erdő pusztítása népünk megrögzött rossz szokását képezte mindenha. Az erdőpusztítás a boszuállás kényelmes eszközét képezte, melyet még Tamás győri őrkanonok is alkalmazásba vett. Legalább Orbán székesfehérvári prépost, valamint Bári Balázs és János panaszt tettek Mátyás király előtt, hogy nevezett kanonok Dienesszapja helység határában lévő agg erdőjüket jobbágyai által fölégettette.

A pásztor és földmivelő az erdőt magára nézve sokszor kényelmetlennek találván, úgy segített magán, mint a Bihar-megyében fekvő Bedő község oláh lakosai, kik erdejüket az ott tanyázó varjak miatt kivágták, mely eseményre nézve keletkezett ama mult századbéli közmondás: „Vágasd ki, mint Bedőn az erdőt, hogy meg ne egyék a varjuk“.

Igy aztán századok multán a faszükség érezhető kezdett lenni, nemcsak a tulajdonképeni Alföldön, hanem hazánk egyéb vidékein is, és a törvényhozás is kénytelen lőn az erdő pusztítása ellen sorompóba lépni.

De hogy a mi jó magyarjaink a törvénynyel mily kevésbé törődtek, mutatják az erdők pusztítása tárgyában oly gyakori pörök. Például:

⁴⁾ M. Rogerius Miserabile Carmen.

⁵⁾ Heltai G. Magyar krónika CLXI. rész.

A budai káptalan 1479. szeptember 25-én kelt jelentése szerint runyai Zsoldos Ignác Sági Jánosnak gömörmegei Ponyiton lévő tiltott erdejét csakugyan kivágatta és fáját elhordatta.

1649-ben pedig Kőrös (mely város az Anonymus szerint egy kőrösfa-erdőtől vette volna nevét) és Czegléd közt kitört a villongás, mert a czeglédiek Csemön fát vágtak.

A befásítás fölkarolására jobbadán csak a mult században kezdtek komolyan gondolni, bár régibb okmányainkban itt-ott nyoma van a beültetések fogatosításáról is.

A m. kir. helytartótanács legfelsőbb parancsolatból 1755. márczius 11-én a fűzfaültetés tárgyában egy rendeletet bocsátott ki, melyet 1766-ban némely törvényhatóságok részéről közzétett tudósítás követett, melyben kiemeltetik, hogy az elültetett fák vagy maguktól száradtak ki, vagy az utazóktól kiszakittatnak, vagy maguktól a községi lakosoktól rongáltatnak. A fűzfaültetés a pusztában kiáltó szó maradt, mert tudtommal csak az egy Szarvas méltányolta a rendelet intenióit, 1774-ben ültetvén a Kőrösön túl levő fűzfa erdőcskéjét.

A mult század második fele a rendeletek klasszikus korszaka volt; 1780-ban a helytartótanács ujolag kiadott egy rendelést és utasítást a hasznos élőfáknak, különösen a fűzeknek ültetése és ápolása iránt.

E hosszadalmas utasítás 20 pontból áll.

Az I. pont 1. §-ában hangoztatik, hogy a fűz nedves helyeken tenyész és szaporítása könnyebb bármely más élő fáénál.

A 2. §-ban az mondatik, hogy hamar növekszik s hogy minden negyedik vagy ötödik évben botolható.

3. §. Árnyékával száraz időben előmozdítja a fűnek növényését a réteken.

6. §. A tűzifa drágaságának elhárításával a kir. pénztár nyerend, mert eddig a katonaság számára beszerzett tűzifáért évenként nagy összegek kiadatnak.

8. §. Az ültetés a helységek közös költségével a közelgető tavasz elején történjék, a réteken 3 ölnyi távolságban.

10. §. Főlemliti, hogy az eddigi rendeléseknek kevés sikerük volt, mit ő felsége „kegyesen ugyan, de nem éppen kedvesen megértett“.

II. pont. Fűzfa ott ültetessék, a hol fa nincsen, de ott sem mulasztassék, a hol erdő van.

III. pont. A bíróság minden lakosra büntetés terhe alatt vessen ki egy bizonyos elültetendő famennyiséget.

IV. pont. Meghagyatik, hogy a pásztorok az ültetvényeket meg ne rongálják, s hogy a csőszök az ily ültetvényeket, mint a mezei terményeket, őrizni kötelesek.

VIII. pont. Ez ültetvények körülárkolása és sánczolásáról értekeznek.

XI. pont. Ha a csemeték kétszer, háromszori ültetés után is kiszáradnának, nem kell az ültetéssel fölhagyni, hanem más fával szerencsét próbálni, végül a bodzafával.

XIX. A fűzfák tavasszal a felesleges bimbóktól és buja hajtásoktól tisztítandók, csak tetejük felé hagyassék meg néhány hajtás.

XX. A botolás tavasszal történjék, mielőtt a fűzek kihajtanának, az őszi botolás mellőzendő, mert e mellett néha a derék fák is kiszáradnak.

Erre a rendeletre fogta magát Késmárk lelkes városa s egyik rétvén egy sor fűzfát kiültetett. A faszor előtt egy táblát tűzetett föl, melyen levágott kéz alatt e sorok valának olvashatók: „Die Straf' setzt selbst der Kaiser aus diese grünen Reiser! Wer was wird brechen ab, der hat zur Straf den Stab“.

De e drákoni szigort kilátásba helyező ékes rygmusra ki nem maradt a felelet: Néhány nap mulva a fák egytől egyig halálosan meg voltak sérülve.

A derék Tessedik szintén 1780-ban alapítá szarvasi fűvészkertjét, holott nemsokára 300 növényfajt ápolt. Pedig mily szivós kitartásra volt neki e téren is szüksége! A más-honnan hozott csemeték meg nem fogamzottak a kert sivár szikes talajában; azért magról kezdte nevelni csemetéit. Erre a falusi bikák betörték kertjébe és fácskáit, valamint lóherését pusztították. Midőn ez érdemben az előljáráshoz folyamodnék, azon bölcs választ nyerte: „A bikáknak nem parancsolhatunk s ha a tiszteletes ur nem ültetett volna fát s vetett volna luczernát, nem volna kára“.

A csüggedetlen úttörő azonban mégis megérte, hogy vad-csemetéit, oltványait, virágait messze vidékről felkeresték és megbámulták.

Eme korból a fatenyésztésnek egy másik bajnokát kell fölemlitenem bujanovi báró Bujanovszky Elek cs. kir. nyug. lovas tábornok személyében.

E sziléziai származásu (szül. 1711, † 1799. febr. 11.) derék férfiú, neje, egy b. Podmaniczky leány utján, Rákos-Keresztur tulajdonosa lett és katonai erélylyel hozzálátott e jószágnak jobb állapotba helyezéséhez. Lecsapoltatván az ottani mocsárt, helyén fűz-, éger-, nyár-, hárs- és szilfákból erdőcskét alapított, mellette terjedelmes kertet, melyet maga ápolt, nem hiányozván belőle a méhes és a teknősbékató sem.

Mig a 18-dik század első felében kizárólag a mocsárkiszáritás és csatornázási kérdések terén buzgólkodtak elődjünk, anyagi haladásunk hivei e század végén a melioratiók egy jelentős nemét is kezdik már fölkarolni — a homokkötést.

Nem hiába, mert a futóhomok, kivált az Alföldön, oly nagy pusztításokat okozott, hogy azok ki nem kerülhették a

törekvő gazdák s később a törvényhozás figyelmét, mert hiszen még a mult század végén Szeged melletti faluban Kiltue házáat temette el a futóhomok.

Csepel szigetén néhány hét alatt több hold termőföldet sivár homokpusztává tett s a közeli Dunaág hajózhatóságát megszüntette.

A kecskeméti pusztán Witsch bizonyossága szerint egy két mértföld területű homokpuszta 10 év alatt hat mértföldre növekedett.

A felvilágosodott absolutizmusnak ilyesmi ki nem kerülhetett figyelmét s valóban II. József 1788-ban két leiratot bocsátott ki, melyben a homok sivatagoknak fával való beültetésére nógat.

De e korból csak két férfit nevezhetünk, kik a homokkötés apostolai voltak: Mitterpacher az elmélet, Vedress a gyakorlat terén.

Mitterpacher Lajos apát 1777-ben „Von der Bindung und Benützung des Flugsandes“ czimmel bocsátott ki egy füzetet s „Elementa rei rusticae“ czimű 1777-ben első, 1819-ben második kiadásban megjelent tankönyvében Schrebers, Gleditsch, Lessmann, Lidbeck stb. nyomán értekezett a futóhomok kötéséről.

Vedress István a tevékeny mérnök pedig, ki 1825-ben „a sivány homok használhatása“ czimen egy javaslatot bocsátott közre a szegedi határban lévő futóhomoknak fatenyésztés általi megkötésére, már 1790-ben eszközölt néhány faültetést a kisteleki homokon; példáját követték Szeged, Csongrád és Félegyháza, homokkötés céljából kiültetvén fűzeket és nyárfákat.

De e téren talán a leghathatósabb ösztönzést gr. Batthyányi József, Magyarország hercegprimása adta volt, azon akkoriban sokak előtt legalább is bizonyára sajtóságnak tetsző

eszmével: egy homok sivatagból mulató ligetet varázsolni a jó pestiek számára.

A terv kivitelével Witsch R. mérnök bizatott meg, ki az 1799-iki év júliusában 2000 munkással csakugyan hozzá látott a rákosi homok sivatagból 500 holdat telkesíteni. Mindenek előtt egy 19 méter (10⁰) széles és 948 méter (500⁰) hosszú fasort tűzött ki, itt a vadgesztenye és nyárfa kiültetését oly módon eszközölte, hogy minden fácskát egy gyepfölddel megtöltött 3 köblábnyi gödörben helyeztetett el. A homok sivatagban levő fenyért egy 10.000 □⁰ vízfelületü csatorna ásásával csapolta le. A fasor mellett 1800 kerti telket hasított ki, melyeket a város 27.000 forinton elárverezett, mivel az akkori viszonyok között felette jó üzletet csinált.

De a város bölcs atyái a liget jövőjére is tekintettel voltak, az új ültetvényeket drákói szigorról őrizvén, mint ez a következő hirdetményből is kitetszik:

„Vom Magistrate der königlichen Freistadt Pest wird zu Jedermann Wissenschaft kundgemacht: dass, nach dem die in das städtische Batthányi-Waldl führende Allee mit vieler Mühe und nicht geringen Kosten zu Stand gebracht worden, wobei aber bemerkt wird, dass, ungeachtet des durch den dirrigirenden Grundbuchs-Verwalter gemachten Verboths, sowohl die Eigenthümer der erkauften Gründe mit Kaless und auch anderen schwer beladenen Wagen durchfahren und dadurch die Bäume beschädigen, ja gar umfahren und gänzlich zu Grunde richten. Alle bisher unternommenen durchfahren, so zum grösssten Schaden und Nachtheil besagter Allee geschehen, sind hinführe auf das schärfste verboten und der Übertreter von Distinction mit 6 fl, der Lohn- und andere Kutscher aber mit 25 Stockstreichen bestraft wird. Pest, den 26. April 1800. Der Stadtmagistrat. Allda.“

A homokkötésre nézve József császár említett rendeletein kívül csak e század elején találkozunk intézkedésekkel; nevezetesen 1805-ben a helytartótanács bocsátott ki egy idevágó rendeletet, 1807-ben pedig törvényhozásunk kimondta volt, hogy a futóhomok nagyobb figyelmet érdemel, mint az árvizek, melyek hamar elmúlnak, holott a futóhomok a legtermékenyebb földeket örökké hasznavehetetlenné teszi. Mindazáltal visszautasította Györmegye azon javaslatát, hogy a futóhomok-területek tulajdonosai azok telkesítésére s a futóhomoktól a szomszédoknak tett károk megtérítésére szoríttassanak. E javaslatnak el nem fogadása azzal indokoltatott, hogy „a magyarok a futóhomoknak daczára 800 éven át elég helylyel rendelkeztek, tehát nem indokolható, hogy miért hozassék ez irányban törvény“.

Az 1807. évi 20. törvényczikk csakis annyit rendelt el, hogy ott, hol a közbirtokosság a futóhomok telkesítése tárgyában nem jöhet egyezsége, az alispán egyes composzessor kívánságára is azonnal intézkedjék; továbbá az ujonnan alapított erdőkben a legeltetést a fák kellő növekedéséig tilalmazta.

Mindazáltal most már egy terv a másikat érte, miként lehet a homokkötést, illetve erdősítést minél szélesb mérvben foganatosítani.

Witsch Rudolftól Bécsben 1808-ban következő füzet látott napvilágot: „Vorschlag wie das auf dem Reichstage 1807 zu Ofen im zwanzigsten Artikel sanctionirte Gesetz die Urbarmachung des Flugsandes in Ungarn betreffend, leichter realisirt werden könnte“.

1809-ben meg Budán jelent meg egy „Praktischer Vorschlag betreffend die Urbarmachung des Flugsandes in Ungarn“ czimű füzetke.

Irodalmi téren e kérdés újból és újból fölmerült s helyenkint a gyakorlat terén is szép siker követte. Az ó-szőnyi

uradalomhoz tartozó herkályi pusztán pl. már a század elején kezdtek 500 hold homokot nyár-, nyír-, akác- és tölgyfákkal beültetni, 1813 óta pedig ugyanott fenyőfákkal tettek telkesítési kísérletet. Ez évben megindult a Czepléd körüli homok telkesítése is, 1818-ban a bánsági homokos fensíkon 17.000 holdnak beerdősítése kezdett foganatba vétetni.

Irodalmi téren Molnár Ferencz lépett föl a „Tudományos Gyűjtemény“ 1822. X. kötetében a homokkötés szószólójaként.

Hubeny József, mint a kamarai erdőhivatal gyakornoka, a vacsi pusztán tanulmányozta a homokkötést. E pusztá 1826. évben jutott a Coburg-ház tulajdonába, mire az ottani homok sivatagnak akác-, kanadai nyár- és bálványfával való megkötése ritka erélylyel foganatba vétetett, úgy hogy csakhamar pusztán a fasorok $34\frac{1}{4}$ mértföld hosszúságra terjedtek, mi egy 341 holdas erdőttestnek felelt meg. A már meglevő erdő pedig 1800 holdra kiterjesztetett. Hubeny ottani tapasztalatait értékesítette az 1835-ben Pesten megjelent ily című füzetében: „Anleitung zur Bindung und Kultur des Flugsandes in Ungarn“.

A homokkötés kivitelét illetőleg főlemlítendő Jánik Ferencz eljárása. Ő a szélfogó gátakat úgy készítette, hogy a nyers és megékelt akác-, nyár- és fűzgallyakat 1 ölnyire a bezövekelte vonaltól s háromszög alakban ültette be, a térközt pedig fanyár ültetéssel töltötte ki.

Szabó István ismét a jól beáztatott akácsmagot eke után jó sűrűn elvetvén, a kikelt növényeket két év mulva ritkította. Az illető barázdák egy-egy ölnyire esvén egymástól, a közökbe olasz és kanadai nyárfát, közbe fűzfagallyakat és fehér nyár-csemetéket ültetett.

Bátky Károly, ki 1842-ben adta ki „a futóhomok megfogása és használása módjáról“ szóló hasznos segédkönyvét,

a telkesítendő homoktért szakaszokra felosztani javasolván, a szélfogó gátakat következőleg készítette.

Egy ölnyi távolságban egymástól hat barázdát huzatott, melyek kövér földdel tenyérnyire meghordattak, mire az első barázdát sárga viratu ákáczzal (*Robinia caragana* L., *Caragana arboresiens* Lam.) ültette be.

Egy-két évre rá a megbokrosodás elősegítése céljából a csemeték megkurtitását javasolta. A második barázdába gyalogfenyő magot vetett, a harmadikba ákácsmagot, melyből gyepüt kívánt nevelni; a negyedikbe sárgafűz ákáczzal vegyest jött, az ötödikbe nyárfa fanzárral vegyest, a hatodikba végül töves jegenye bodzával. A szélfogó gátak közt meg barackot, ürezabot, juhcsenkeszt.

E kérdésről értekezett Kovács Elek mérnök is a „Magyar Gazda“ 1843-iki évfolyamában, úgy látszik nem személyes tapasztalás, hanem külföldi ajánlgatások nyomán, mert hát a homoknak „földdel való meghordásán“ kívül a csillagfürtnek és csibehúrnak vetését is ajánlgatja, szólván erdőalakításról hosszas négyszög, trapez és ékidom alakjában.

Szóval többeknél e korban több jóindulat, mint szakavatottságot találunk s experimentatióik az ügyet nem igen vitték előbbre.

Magára az erdők helyesb kezelésére nézve törvényhozásunk bár ismételten törekedett, mint pl. az 1791-iki 57., az 1807: 21. s az erdélyi 1812: 34. törvényekkel, lényegben csak arra terjeszkedett ki, hogy az urbéri viszonyból származó erdőkártételek mérsékeltessenek.

Egyes birtokosaink mindazáltal abban a korban is az erdészeti emelésén fáradoztak. Ott van pl. Eszterházy herceg, ki 1809-ben Rampuhlt erdőtanácsosává kinevezvén, föladatává tette az erdőkezelésre nézve kiadott instructiók keresztülvitelét s a kismartoni erdészeti akadémia fölötti felügyeletet, mely

iskola új szerkezetét 1810. január 2-áról keltezett resolúcióval helybenhagyta.

Ekkor a herceg Eszterházy-féle majoratusi erdőségek részére 6 főerdészség — Kismarton, Eszterház, Lendva, Ozora, Léva, Bicse — és 11 erdészség alapított.

Mint a fanevelés különös bajnokát föl kell említenem e korból Lázár Ádám ezredest is, ki 1811-ben elhatározta magát egy nagyobb erdészeti kertet alapítani. E célból Nebbient Bécsbe küldte, hogy ott 14.000 forintért külföldi diszfákat és cserjéket szerezzen be, ki ezeket aztán hajón hozta le Étskára, míg a Felső-Magyarországba küldött Brettschneider szekeren hozott onnan 46.000 darab tűlevelű fát, nyír- és jávor csemetéket.

1812. februárban hozzáfogtak ezek kiültetéséhez, nagy gondot fordítván a 100 darab kanadai nyárfára, miket Lichtenstein hercegtől 2500 forinton szerzett.

De Lázár ezredesnek nemcsak magának telt öröme kertjében, melyről Vedres „Étska kiseded rajzolatá“-ban egész elragadtatással ír, hanem rajta volt, hogy ennek útján az Alföld befásítását hathatósan előmozdítsa; így ittebei Kiss Antalnak 100 fenyőt és 400 kanadai nyárfát juttatott, de el nem mulasztotta a környéki birtokosokat (Karátsonyi, Marczibányi, Hertelendy, Endródi, Hiller és Szigenthal tábornokokat) és jobbágyait is ültetni való csemetékkal ellátni.

Magyar-Óvár híres faültetményei szintén e század elején keletkeztek.

Midőn Wittmann 1814 tavaszán ez uradalom igazgatását átvette, az egy nagy fátalán sivatag volt.

A mai óvári praedium 1814-ig még csak juhlegelőnek sem használtathatott az uradalom részéről, hanem az óvári polgároknak 160 forint évi haszonbérért volt kiadva, mit az illetők sokalván, Wittmann visszavette s 30 holdon ama parkot

alapította, melyen Lenau gazdasági gyakornok korában annyit andalgott s mely valóban a zaklató élet kellemes feledő helye mai nap is.

A praediumon át egyenes utak vezettettek, mellékük nyárfákkal beültetvén, az egyenes táblák eleven sövényekkel s az uralkodó szél irányában védgyűrűkkel körítettettek s a befásítás a többi praediumokon is oly erélylyel fölkaroltatott, hogy a Mária-liget ma egy nagy angolkertnek tetszik.

De már tul is terjedtem azon kereten, melyet e szerény vázlatoknak kitűztem. Bezárom soraim azon óhajjal, vajha az erdő barátjai e jegyzetekből némi tanulságot meritettek légyen.

Lapszemle.

(—á—é—) **A szénfa vágások jelentősége** Horvátország észak-nyugati erdeiben. E czim alatt Bayer F., Thurn Taxis hercegi erdőhivatali segéd a „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ f. évi julius havi füzetében figyelemre méltó értekezést tesz közzé. Czikkének tárgyát azon eljárás fejtegetése képezi, mely bükkből és jegenyefenyőből álló elegyes erdőknek jegenyefenyvessé szándékolt átváltoztatása alkalmával követendő. Minthogy hasonló átváltoztatás szüksége nálunk is több helyen fenforog, a szóban lévő értekezést érdemesnek tartjuk az alábbiakban közölni.

A Horvátország észak-nyugati részében elterülő nagy erdőterületen a bükk- és a jegenyefenyő változó elegyarányban fordulnak elő. A talajt az adriai tenger egész nyugati partvidékére jellemző trias-mész alkotja, melyen a tengerpart közvetlen közelében fás növények egyáltalában nincsenek, hanem az eléggé ismeretes, szomoru, sivar karstvidék meztelen szikláí meredeznek. A Quarnero partjától körülbelül három órányira már meglehetősen bükkerdő-részletek találhatóak, melyeket lassankint jól zárt bükkösök váltanak fel, s még tovább befelé, a bükk a jegenyefenyővel vegyülve, helyenként igen szép erdőt képez.

Hogy mikép keletkezett a karst, az már eléggé volt ismertetve. A karstosodás azonban még ma is terjed, mely szomoru ténynek főoka — az erdészek minden erőlködéseinek daczára — a még beerdősülve lévő területek védelmére hozott rendszabályok hiányos végrehajtásában van.

A tenger közelléte s ennek következtében a fának olcsó szállítása, továbbá a fának magas ára, az erdőbirtokosokat arra indították, hogy álló fakészleteiket áruba bocsássák, s minthogy a bükknek korábban műfaértéke egyáltalában nem volt, a közbe elegyített jegenyefenyőt kiméletlenül megtámadták. Nagy mennyiségű jegenyefenyő vándorolt Fiuméba, honnan a földközi tenger partvidéki városaiba szállítottott. E gazdálkodás következményei igen hamar jelentkeztek, a jegenyefenyő mindinkább eltűnt az erdőterületről, s helyét a bükk foglalta el, oly annyira, hogy némely helyeken csupán tiszta bükkösök keletkeztek. Ezen rabló rendszernek csak újabb időben vetettek véget, s most már általánossá vált az igyekezet, hogy a gazdaság helyes vezetése által a régebbi elegy-viszony ismét helyreállíttassék.

E kitűzött cél elérése érdekében főkép arra törekesznek, hogy a roppant tömegben előforduló bükk eltávolíttassék.

A jegenyefenyvesekre a bükknek bizonyos mérsékelt fokú elegyét előnyösnek kell ugyan elismerni, hogy azonban a jegenyefenyő a bükk felett valaha uralkodó lehessen csak úgy érhető el, ha a bükk kimélet nélkül eltávolíttatik, illetve elnyomatik. Felmerült tehát az a kérdés, hogy mit kellene kezdeni a nagy tömegben kivágandó bükkfa anyaggal? s mikép lehetne azt a lehető legjobban értékesíteni? Igaz ugyan, hogy az áthatlan, egészséges bükk-törzseket Fiume piacznán mint műfát el lehet adni, s jövőre erre még inkább van kilátás, az ily törzsfa azonban az egésznek csak csekély részét képezi, s tehát a legnagyobb része a bükkfaanyagának nem értékesíthető. Ennélfogva más, jobb értékesítési mód hiányában elhatározták, hogy nagyban szénitő üzletet rendeznek be, mi tényleg meg is történt; a szénítés még ma is tart s még nagyon hosszasan fog tartani. Újabb időben sokan azt tartják, hogy oly nagy kiterjedtségben üzött szénégetés nem czélszerű, a szénfavágásokat tehát jobban össze kellene szorítani, vagy a vágást általában későbbre halasztani, midőn a bükkfa majd megfelelően lesz értékesíthető.

Tagadhatatlan, hogy e nézetnek van bizonyos jogosultsága, mert tény, hogy a bükkfának alkalmazása a jövőben sokkal kiterjedtebb lesz, mint minő ma; ezt elismerve azonban épen nem akarjuk mondani, hogy a szénfa vágások egyáltalában megszüntetendők. A szénfa vágások mellett ugyanis van még elég alkalom, mint ez később tárgyalva lesz, hogy az értékesebb bükkfa túltartassék, vagy pedig jó növéssű bükkrudak, értékes műfa nevelése céljából felneveltessenek, természetesen a kezelő tiszték részéről a kellő szorgalmat és érdekeltséget föltételezve.

S valóban léteznek is oly kész szénfa-vágások, melyeknek kihasználását tán későbbre lehetett volna halasztani, de viszont oly erdőrészek is vannak, melyekben a szénfa vágások mielőbbi alkal-

mazása igen kívánatos, hogy a már megtelepült jegenyefenyő csemeték tönkre ne tétessenek a bükk nyomása következtében.

A szénfa vágások tehát arra valók lennének, mint fennebb is említve volt, hogy a jegenyefenyő megtelepülése lehetővé tétessék, s a csemeték későbbi fejlődése is annyira elősegíttessék, hogy a jegenyefenyő uralkodó s ugyszólva egyedüli fanem legyen; a bükknek ellenben jelenlegi uralkodó állapotából ki kell szoríttatnia, oly módon, hogy a jegenyefenyő közé csak csekély mértékben legyen vegyülve. Ezen czél a helyi viszonyok szerint módosuló, következő három művelet útján érhető el. U. m.:

1. a bükkösök megritkítása által a talaj a bevetődésre, vagy a (mesterséges) bevetésre fogékonnyá tétetik;

2. a már meglévő jegenyefenyő csemeték, melyek a bükk nyomása alatt nem fejlődhetnek, a beárnyékoló bükkfák kiszedése által felszabadíttatnak;

3. a már nagyobb jegenyefenyő csemeték a létért való küzdelemben az által segítettnek, hogy a velök küzdő bükk kivágatik.

A Capella hegy legmagasabb részein már a bükk az egyedül uralkodó, mert a jegenyefenyő csak 900—1000 m magasságig megy fel. Ezen magasabb helyeken igen veszélyes lenne a bükknek szénfa vágások útján való kihasználása, a mint ez különben, legalább nagyobb mértékben, nem is történik. Ily kihasználás a mellett, hogy a termelt szénnek szállítása nagyon költséges s ennek következtében csekély pénzügyi haszonnal járna, a triasz-mésztalaj csekély humusz-rétegénél és azon rossz következményeknél fogva, melyek a talaj megmezteleítésével járnak, igen veszedelmes lenne az erdő fentartása tekintetében. Ezen régiókban csupán nagy vigyázattal gyakorolt szálalás ajánlható.

Még a fennebb említett három gazdasági mivelet közelebbi tárgyalásának megkezdése előtt szükségesek az alábbi általános megjegyzések. A jegenyefenyő a triasz-mészen is teljesen megtartotta jellemző, természetes sajátosságait, nagyon egyenes és vaskos törzsszel nő, gyökereit oly mélyen bocsátja a talajba, a mennyire csak lehet; heves viharoktól (Bora, Sirocco) keveset szenved és nagy mértékben árnytűrő. Legtöbbet a Tortrix histrionanától szenved, mely miatt az utóbbi években magtermése nem is volt, s ennek káros volta épen a szénfa vágásokban volt legérzékenyebben észlelhető. A jegenyefenyőnek kitünő tulajdonsága az, hogy a termőhely jóságát kiválóan megóvjja; mélyen leérő s későre lehulló tükkel megrakott ágazata, a sűrű zárlat, mely erős árnytűrő képessége által lehetővé válik, s végül, hogy évtizedekig is képes a legerősebb nyomás alatt élélni, mindezek a tulajdonságok biztosítják a humusz réteg fennmaradását, mely az ottani mésztalajon a termőképességnek főfeltétele. Arról, hogy tarvágás után mily gyorsan enyészik el a talajról a humusz és a rohamosan kelet-

kező esők következtében, mely hirtelen lemosatják a finomabb föld s a kövecs a völgybe s a mesztelen mészszikla mint lép a napvilágra, arról csak annak lehet fogalma, ki ezen a vidéken időzött. Minthogy itt a vágás műveletében elkövetett legkisebb hiba is, különösen ha az által a talaj bár csak rövid időre is megmeztelenítették, a termőerőt gyakran igen jelentékenyen károsítja: megbocsáthatatlan hiba lenne, ha a jegenyefenyőnek észszerűtlen elősegítése és a bükknek minden áron való elpusztítása által ily veszedelem előidéztenék.

Lássuk most, ezen kitérés után, a fennebb megjelölt teendőket.

1. A bükkösök megritkítása által a talajnak a jegenyefenyő megtelepítésére való alkalmassá tétele.

Az itt szóba jövő erdők valamennyien azon rendszertelenül üzött száraló vágások utján keletkeztek, melyekkel korábbi időben a jegenyefenyőt kiszédték; ennek következtében, az idő folyamán, majdnem tiszta bükkösök keletkeztek, melyek közé több-kevesebb jegenyefenyő van vegyülve. Mostanáig aránylag csak kevés oly erdő maradt meg, melyben a jegenyefenyő az uralkodó fanem, s mely ennek alapján tiszta jegenyefenyő erdőnek lenne nevezhető, de ezekben az újraerdősítés könnyű, s tehát a szénfa vágásoknak itt nincs semmi jelentősége. A tulnyomóan bükkal erdősült területeken azonban egészen másképp áll a dolog, hol a fanemnek szándékolt megváltoztatása gyakran nagy nehézségekkel van összekötve. Legelőször is számot kell vetni azon körülménnyel, hogy a jegenyefenyő magja zárt bükkösben, akár természetes, akár mesterséges uton került oda, nem fejlődhet ki, sőt a fiatal jegenyefenyő csemetéik is mindig tönkre mennek a bükk sűrű lombozata alatt. Itt tehát mindenekelőtt arról kell gondoskodni, hogy a talaj kellően fogékonyra tétessék; czélszerűen intézett szénfa vágások pedig épen e célra valók. Ezek által mindaz a bükkfa eltávolittatik, mely a talajnak szükséges beárnyékolásához nem okvetlenül szükséges. A szükséges beárnyalás mértékére nézve nem lehet részletekbe bocsátkozni, mert az a helytől függ.

Legkedvezőbb körülmény, ha a (további fejlődésre vagy magfákul) fentartott jegenyefenyők maguk képesek a talajt kellően beárnyékolni. Ha pedig erre a kellő szám hiányában nem képesek, akkor a bükk is felhasználtatik a talaj beárnyékolására, és ezzel eszköz van a kezelőnek adva, melylyel a jövő számára bükk műfát nevelhet, mert rendszeren van elég oly szép növésű bükk, mely műfa nevelésre alkalmasnak mutatkozik, s melyet e célból fenn lehet tartani.

Ha magfák kellő számban hagyattak, a jegenyefenyő ismert bő magtermése folytán a terület nem sokára bevetődik, s a kikelő kis csemetéik, megfelelő világosság hozzájárulása mellett, gyorsan megerősödnek. Természetes, hogy a vágás alkalmazása idejében már meglévő jegenyefenyő csemétéket gondosan kimélni kell.

Az újra erdősítés már több nehézséggel jár, midőn nincs kellő számú magfa, vagy ha a beárnyalás végett fenntartott ily fák már vének, s ennél fogva vagy egyáltalában nem teremnek, vagy csak keveset. Ily esetben a kellő beárnyalást bükkfák segélyével kell létrehozni, az újra erdősítés tekintetében pedig vagy a hosszasan tartó fokozatos bevetődést kell megvárni, vagy pedig kézből kell vetni. A lassu bevetődést várni nem tanácsos, sőt veszélyes, mert a fáknak nagyobb megritkítása mellett a talaj gyorsan elsoványodik, vagy pedig a bükkuskók erősen kisarjadzanak, vagy pedig a talajt a fű és szeder borítja el, mi egyáltalában nem alkalmas a később hulló jegenyefenyő mag csirázására, a már megtelepedett csemetékre pedig épen káros. Mindennél fogva helyesebb a (mesterséges) vetés, mely a talajnak kellő fogékonysága mellett rendszeren jól sikerül. Nagyon elvadult talajrészeken a vetés sem vezet már célhoz, itt ültetéshez kell folyamodni, mire legalkalmasabb az egészséges, iskolázott lúczfenyő.

Mint hogy a szénfa vágások azon célból alkalmaztatnak, hogy általok más fanem, t. i. a jegenyefenyő tételessé uralkodóvá, természetes, hogy e vágásokat a legnagyobb figyelemmel, a cél folytonos szemelőtt tartása mellett kell vezetni. Már az is nagy megfontolást igényel, hogy hol kezdessék a vágás. A vágás kezdése oly részekben lesz legtanácsosabb, melyekben az újra erdősítés legsürgősebben mutatkozik, tehát ott, hol legkevesebb jegenyefenyő áll, s a magtermés évről-évre kevesbedik, vagy pedig oly erdőrészekben, hol a fokozatos kiritkítás folytán a talajnak oly mértékben való elszegényedésétől kell tartani, mely a jegenyefenyőnek még mesterséges megtelepítését is kockáztatja.

A vágást a vállalkozó részére való átadás előtt, a kezelő tisztnek apróra be kell járnia, hogy a fentartásra alkalmas és szükséges törzseket pontosan kiszemelje és kijelölje, mert az semmi esetre sem megfelelő, ha a kijelölés az erdőőr-személyzet által, a vágás alkalmával történik. Itt kiváló fontosságú gazdasági feladat forog kérdésben, melynek kellő teljesítésétől függ az erdő jövője; hisz a fanemnek megváltoztatása forog kérdésben, melynek következménye a fokozott műfatermelésben előnyösen fog nyilvánulni. Tehát e fontos gazdasági kérdést nem szabad félvállról venni, sőt a kezelő tisztnek teljes tevékenységét a helyes megoldásra kell fordítania.

E szerint minden egyes vágást, még megnyitása előtt, pontosan be kell járni és meg kell szemlélni. Ha a talaj beárnyalására és bevetődésére elegendő jegenyefenyő van, akkor csupán csak azt kell megtiltani, hogy jegenyefenyőt egyáltalában nem szabad levágni. Ha pedig nincs kellő számban, akkor minden egyes fentartandó fát a gyökérfőn külön meg kell jelölni, s azután a legszigorubban vigyázni, hogy az utasítás a legpontosabban megtartassék; egyszersmind pedig arra is figyelmet kell fordítani, hogy a többi fa mind levágassék.

Ha nincsenek szigorú rendszabályok életbe léptetve, az erdészeti személyzet folytonos harcban áll a vállalkozókkal, mert ők csupán azt a fát vágatják, melyet a szénítésre alkalmazhatnak, a nem alkalmazható pedig, ha csak lehet, otthagyják. Itt tehát büntetéseket kell megállapítani, óvadékot léteztetni, vagy a fa átadását mindaddig megtagadni, míg a vágás oly állapotba nincsen hozva, milyen a kikötéseknek megfelel. Tartózkodni kell továbbá tulságos nagy vágásterületek kijelölésétől, stb. stb. Végül az évi vágásterületeknek épen nem kell egymáshoz sorakozni, hanem ott kell vágást kijelölni, a hol az elérendő gazdasági cél azt megköveteli.

2. A meglévő jegenyefenyő csemetéknek a bükk nyomása alól való felszabadítása.

Vannak néha oly erdőrészek, hol az elég nagy számban előforduló bükkfák alatt jegenyefenyő csemeték borítják a talajt. Ezek vagy úgy települhettek meg, hogy a még álló számos jegenyefenyőfától a talaj bevetődik, vagy pedig, hogy még rövid idő előtt is az elegy nagyobb részét jegenyefenyő képezte, mely kiszállaltatván, a bükk lett az uralkodó fánem.

Némely — bár kevés — helyen ugyanis a szénfa vágások megkezdése előtt a jegenyefenyőt kiszállalták és pedig részben azon okból, mert abban a nézetben voltak, hogy a megtelepült jegenyefenyő csemeték a fennmaradó bükkfák védelme alatt az első években jobban tenyésznek, s azután, kellő megerősödésük után, a szénfa vágások megnyitása által felszabadíttatnak. Ez a nézet azonban teljesen téves, mit az a már említett tény is bizonyít, hogy a jegenyefenyő magja vagy kikelt csemetéi zárt bükkösökben csak a legritkább esetekben fejlődhetnek tovább.

Midőn a szénfa vágás megkezdése alkalmával jegenyefenyő csemete már bőven fordul elő, akkor a művelet általában egyszerű. Ekkor ugyanis csak kevés, nyulánk és egyenes növési bükk tartatik fenn, még pedig lehetőleg oly helyeken, melyeken a talaj beárnyalása nagyon szükséges. A csemetéket, melyek gyakran változó minőségűek, gondos figyelembe kell részesíteni. Némely részletei a megtelepült csemetéknek már jó nagyok, úgy hogy további védelemre nincs szükségük; ezek mellett pedig alig arasznyi nagyságú csemeték találhatók, s más helyen ismét a talaj még be sincs vetődve. Itt a kezelő tisztnek bele kell avatkoznia, s a változó viszonyokkal számot kell vetni, mi természetesen sok fáradsággal jár s nagy gondot igényel. Ily esetekben a szénfa vágás megnyitása sürgős gazdasági szabályt képez, tehát azonnal hozzá kell fogni, s ilyenkor a pénzügyi tekinteteknek, egyes ritkább esetek kivételével, háttérbe kell szorulniok, holott más viszonyok közt jobb kereskedelmi viszonyok bevarása, s a szén nyereségesebb értékesíthetése céljából, a szénfa vágás hosszabb időre is elhalasztható.

A vágás befejezése után a kezelő tisztnek különösen arról kell meggyőződnie, hogy a csemeték fejlődését elfojtó bükkfák mind kivágtak-e? Ily fák utólagos eltávolítása által ezerekre menő csemeték életképességét lehet megmenteni.

3. A bükknek a fiatal jegenyefenyők közül való kiszedése.

A bükk, tudvalevőleg, a fiatal korban a jegenyefenyőt növésben felülmulja, s ez utóbbi csak későbbi időben éri utól a bükköt; ez azonban csak ott történhetik meg, hol már a természettől elegendő növőter van adva, vagy hol az erdő gyérités által megfelelően megritkított. Ha azonban e ritkított állás nincs meg, a jegenyefenyő sűrű zárlatban a maga erejéből nem képes felvergődni. Annyival kevésbé képes a jegenyefenyő lábra kapni ott, hol a bükkuskók dúsan sarjadzanak, s a sarjak, gyors növekvésük által, a fiatal jegenyefenyőket a fejlődésben megakadályozzák.

Épen a szóban lévő vidéken nagyon sok oly erdőrész található, melyben a jegenyefenyő a bükkal küzd a létért. A szabálytalan szálalás útján keletkezett fiatal jegenyefenyves minden segítség, gondozás nélkül nőtt föl, s sok helyen különös szerencsének kell tekinteni azt, hogy annyira fejlődhetett, hogy a bükkal még küzdhet. Csakis rendkívüli árnytűrő képessége által képes arra, hogy évtizedekig tartó elnyomatása után, szándékosan vagy véletlenül felszabadítva, erőteljes fává fejlődhetik. Némely helyeken látható, hogy a jegenyefenyő az egykoru bükkal küzd, vagy pedig a különben jól fejlett ily fiatalosok továbbfejlődésükben a felettük álló bükk nyomása alatt szenvednek senyvednek.

Mindkét fölemlített esetben a jegenyefenyőt azonnal segítségben kell részesíteni; a segítség nyújtása pedig a szénfa vágás útján történhetik legkönnyebben. Ezen esetekben azonban vállalkozót találni igen nehéz, mert a szenítés ily körülmények közt sok nehézséggel jár. Itt már a jegenyefenyő és bükk magasabb koru elegyével van dolgunk, s ennél fogva nem lehet oly könnyen, majdnem a tarvágás módja szerint gazdálkodni, mert itt nem csak egyes fák fentartásáról kell gondoskodni, s némely könnyű, a fát a szenítő helyekhez hordani és a kész terményt az erdőből kiszállítani. Itt a szenítendő anyagot fáradságosan kell összekeresni, a bükk döntésénél szüntelen a meglévő jegenyefenyő kimelésére kell vigyázni, s a feldolgozott anyagot a sűrű jegenyefenyő fiatalosokon át nagy fáradsággal a szenítő rakásokhoz hordani és mindennek az eredménye a végén gyakran igen csekély. Tehát nem lehet csodálkozni, ha ily körülmények közt a vállalkozók vonakodnak üzletbe bocsátkozni. Itt azután a kezelőnek teljes komolysággal kell eljárni. Ily nehéz részletek átvételét más, könnyű vágások átadásának feltételül kell kikötni, vagy pedig a csak lehető legalacsonyabb tőárt megállapítani, sőt esetleg attól sem

szabad visszajedni, hogy kényszerítő körülmények közt, nagyon nehéz helyeken, az összes anyag díjtalanul engedtessek át, s így az egész szénfa vágás miveltését úgy kell tekinteni, mint pusztán a kultúra érdekében történő intézkedést.

Ily intézkedés bizonyára igazolható, ha megfontoltatnak azon előnyök, melyek a bükkfa kisézése folytán a nagy tömegű műfatermeléssel járnak. Ily alkalommal nem szabad tulságosan aggodalmaskodni, s a jövő kedvező alakulásának szem előtt tartása mellett, a szénfa tőarából eredhető esetleges, mindenesetre csekély pénzügyi hasznról le kell mondani.

(*J. L—a.*) **Az ültetés ideje.** A „Centralblatt f. d. gesammte Forstwesen“ augusztus—szeptemberi füzetében dr. Moeller J. az ültetés idejéről értekezik, ezen értekezésből közöljük a következőket:

Ismételve intéztek kérdést a bécsi cs. kir. kísérleti állomás vezetőjéhez, vajjon tanácsos-e az ültetést az évnek előrehaladt szakában eszközölni, ha közbejött akadályok folytán a csemetek iskolázása, vagy pedig az ültetés „idejekorán“ eszközölhető nem volt.

Határozott választ adni ezen kérdésre nem lehetett, mert az ilyen elkésett ültetések sikere, vagy nem sikerülte oly körülményektől függ, melyek minden egyes esetben különbözők és a melyeket befolyásolni nem tudunk.

Mindenekelőtt figyelembe kell venni az elültetendő csemetek fejlettségi fokát. Csemetek, melyek már kihajtottak, külső befolyások ellen sokkal érzékenyebbek mint azok, melyeknél a vegetáció még nyugszik, s ezen érzékenység a vegetáció előrehaladt fokával egyenes arányban áll. Természetes, hogy az olyan csemete, melynél az assimiláció folyamata már erőteljesen megindult, ezen áthasonító működésnek megszakítását csak rövid ideig bírhatja ki, de jobban is sınıli meg, mint olyan növény, melyben az életműködés még kisebb, illetőleg még alig indult meg.

A csemetéknek gyors kihajtását hátráltathatjuk az által, ha a vegetációnak föltételeit kedvezőtlenekké teszszük. Így például, ha a fölhasználás alá kerülő csemetékot kiemelvén, azokat egy hűvös, de világos és szellős helyen mérsékelt nedvességű földbe beárkoljuk. A csemetek ilyen körülmények között hónapokig életben maradnak a nélkül, hogy a fejlődésben előre mennének, de ki merné azután az ilyen csemetékot erdősítésre ajánlani?

A második nagy befolyásu tényező ültetés sikerültére az időjárás, sőt ez talán még fontosabb a csemetek fejlettségi fokánál. Ugyanazon minőségű csemetek egészen máskép fejlődnek, a szerint a mint nedves vagy száraz, meleg vagy hideg talajba lesznek elültetve, továbbá a szerint, hogy a kiültetés után milyen a léghőmérsék, a felhőzet, a szél iránya és ereje, a csapadék mennyisége és tartóssága.

Tudjuk, hogy az anyaföldből kiemelt csemetéket legnagyobb mérvben az elszáradás veszélye fenyegeti, s ezért a transpirációt akadályozó körülményeket lehetőleg kihasználni, vagy pedig azokat mesterségesen előidézni kell törekednünk. Kis mértékben — a csemetékertben — ez irányban sokat tehetünk az által, ha iskolázás előtt vagy után alkalmas időben a talajt megöntözzük, a csemetéket pedig szél és nap ellen óvjuk. Az erdősitendő területen azonban ez ki nem vihető, s itt azzal is meg kell elégednünk, hogy lehetőleg alkalmas időt választva, az ültetést eső után, borús ég mellett, hűvös és szélesenedes napon, az esti órákban vitetjük keresztül. Ha ezen föltételek megvannak és a jó szerencse még esőt is hoz, akkor gondos ültetés mellett egy csemete sem fog kiveszni. Ellenkező esetben pedig több vagy kevesebb csemete a kedvezőtlen időjárásnak fog áldozatul esni.

Jóllehet ezek szerint teljes biztonsággal soha sem mondhatjuk, vajjon az előrehaladt időben eszközölt ültetés sikerülni fog-e vagy nem, kívánatos mégis, hogy legalább a valószínűség fokát tudjuk, melynek alapján biztosabban ítélhessünk. Ezen czélból 1883. és 1884-ik évek folyamán a következő kísérletek tétettek.

Kísérletek egy éves feketefenyő csemetékkel.

1883-ik év tavaszán a máriabrunni kísérleti kertben 10 csemete ágy lett kellőleg előkészítve.

1. Május 4-én mintegy 300 drb csemetét emeltek ki a veténysorból és ezeket a földbe beárkolva, 14 nappal későbbben (május 18-án) ültették ki;

2. egyidejűleg, azaz május 18-án ugyanazon sorból frissen emelt csemeték lettek elültetve. Valamennyi csemete már néhány ujnyi hajtással birt, de az utóbbiak valamivel jobban voltak kifejlődve.

Május 18-án nagyobb csemete mennyiség lett a sorokból kiemelve s beárkolva. Ezen készletből

3. június 1-jén, tehát 14 nappal később két ágy lett beültetve, melyek egyike fedetlen maradt, míg a másik

4. verőfényes napokon gyékénnyel árnyékoltatott be.

S ugyanakkor két szomszédos ágyba frissen kiemelt csemetéket ültettek el és az egyik ágy

5. fedetlen maradt, a másik pedig

6. verőfényes napokon beárnyaltatott.

A május 18-án beárkolt csemetekészletből június 28-án, azaz 40 nap múlva hasonlóan mint 3. és 4. alatt, két ágyat ültettek be, s egy

7. fedetlen maradt, a másik

8. beárnyaltatott, egyidejűleg pedig két ágy frissen kiszedett csemetékkel lett beültetve, s ezek közül az egyik

9. be nem lett földve, a másik

10. beárnyékolgatott.

A könnyebb átnézet kedvéért a fentebbi kísérletek következőleg állíttatnak össze :

Kihajtott csemeték átültetve május 18-án	{	14 napig beárkolva	1,
		frissen kiemelve	2,
átültetve június 1-jén	{	14 napig beárkolva	{
			födetlen
		beárnyalva	4,
átültetve június 28-án	{	frissen kiemelve	{
			födetlen
		beárnyalva	6,
	{	40 napig beárkolva	{
		födetlen	7,
		beárnyalva	8,
	{	frissen kiemelve	{
		födetlen	9,
		beárnyalva	10.

A tenyésztés végén valamennyi csemete egyformán jól nézet ki, csak 1. és 2. alattiak voltak erősebben kifejlődve. A kiveszett csemeték száma a következő volt :

Szám.	Az átültetett csemeték száma.	A megmaradt csemeték száma.	Veszteség % -ban.
1.	200	176	12.00
2.	220	197	10.45
3.	220	157	28.60
4.	220	169	23.18
5.	210	158	24.76
6.	210	173	17.62
7.	230	175	23.91
8.	220	174	20.91
9.	230	204	11.30
10.	220	198	10.00

A veszteségi adatok több irányban váratlan eredményeket tüntetnek elő.

Mindenekelőtt feltűnő a frissen átültetett csemeték aránylag nagy vesztesége, mely a május 18-án elültetett csemetéknél 10⁰/₀, a június 1-jén elültetettéknél 18 és 25⁰/₀, a június 28-án elültetett csemetéknél pedig 10 és 11⁰/₀-ot tett ki. Hajlandók volnánk ezt azon körülménynek tulajdonítani, hogy valamennyi csemete már igen kihajtott, de ezen föltevésnek ellentmond azon körülmény, hogy a veszteség a hajtások fejlődésével egyenletesen nem emelkedik, ellenkezőleg a legkésőbbben átültetett csemetékből kevesebb száradt el, mint azokból, melyek május elején lettek átültetve. Ebből látjuk, hogy a hajtások fejlettségének foka nem a legmérvadóbb tényező a veszteségeknél, egyik ok gyanánt az időjárás volna még figyelembe vehető, május 19. és 20-án ugyanis nagy volt a csapadék (15.6 mm), a hőmérsék pedig 4.5—14.8° C. között változott, június eleje pedig száraz volt egész 28° C. meleggel. Ha

ebből a nagy csemeteveszteséget meg is magyarázhatnók, annál talányosabb ismét a 9. és 10. alatti csekély veszteségi százalék, mert éppen június 28-tól július 10-éig nem esett, a hőmérő pedig 28—32° Celsiust is mutatott. Tehát az időjárásban sem találunk elegendő magyarázatot az elültetett csemeték többé vagy kevésbé sikeres megfogamzására, mivel ezek fennebbiek szerint kitűnően növekedtek akkor is, ha előhaladott időben, erősen kifejlett hajtásokkal és állandóan meleg és száraz időben lettek elültetve.

A nem közvetlenül (frissen), hanem 14, illetőleg 40 napig beárkolt csemeték a következő veszteséget szenvedtek :

A május 18-án elültetett csemeték közül	12 ⁰ / ₀ ,		
A június 1-jén	"	"	23 és 29 ⁰ / ₀ ,
A " 28-án	"	"	21 és 24 ⁰ / ₀ volt a veszteség.

Ezen és a fentebbi adatok között világos a rokonság. Láthatjuk ugyanis, hogy a vegetációt június elején egy ismeretlen tényező akadályozta, mely a beárkolás után elültetett csemetéknél sokkal érezhetőbb volt mint a frissen elültetett csemetéknél, hogy továbbá a csemetéknek 14 napi beárkolása a veszteséget csak kevéssel emelte, míg ellenben a 40 napig tartott beárkolás után elültetett csemeték vesztesége igen tetemes volt.

Ezen kísérletek alapján tehát azon kérdésre, vajjon czélszerű-e csemetéket, melyeket idejekorán el nem ültethetünk, fejlődésöknek hátráltatása végett beárkolnunk, határozottan tagadó választ adhatunk.

Végre a mi a csemeték beárnyalását illeti, adataink alapján határozottan kimondhatjuk: hogy a verőfényes napokon beárnyalt ágyak sokkal kevesebb veszteséget szenvednek, mint azok, melyek a nap ellen nem védetnek.

A veszteség ugyanis a következő: beárnyalva, főtetlen,

Június 1-jén	{	14 napig beárkolt csemeték .	23 ⁰ / ₀ ,	29 ⁰ / ₀ ,
		frissen kiemelt csemeték . .	18 ⁰ / ₀ ,	25 ⁰ / ₀ ,
június 28-án	{	40 napig beárkolt csemeték .	21 ⁰ / ₀ ,	24 ⁰ / ₀ ,
		frissen kiemelt csemeték . .	10 ⁰ / ₀ ,	11 ⁰ / ₀ ,

Vagyis a beárnyalás által a csemetéknek 1—7⁰/₀-a lett megmentve, de ez aránylag oly csekély eredmény, hogy a gyakorlatban nagyon is megfontolandó, vajjon az ezen módon elért nyereség fölér-e a beárnyalás költségeivel.

Érdekes még az is, hogy a beárnyalás óvó hatása nem igen különbözik a frissen és a hosszabb idei beárkolás után elültetett csemetéknél.

Befejezésül szerző azt mondja, hogy ámbár e kérdés csakis számos és egyöntetű kísérletek alapján lesz végleg megoldható, mindazon-

által a fennebbi kísérletek eredményei eléggé igazolják azt, hogy tulságosan félünk a kihajtott csemeték felhasználásától, mivel attól tartunk, hogy azok okvetlenül elpusztulnak.

(T.) **Erdészeti tárgyalási napok.** A „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ című szaklap augusztus—szeptember havi füzetében közzétett vidéki levelek egyike szerint, Tirolban és Vorarlbergben, hol a községi erdők állami erdőtisztek által kezeltetnek, az ott hatályban lévő erdőtörvény s illetőleg az annak végrehajtására vonatkozó utasítások értelmében, azon célból, hogy a községek évi fa- és egyéb erdei termékekben való szükséglete megállapítható legyen, és ennek tartamos fedezése és általában az említett erdők okszerű kihasználása biztosíttassék, az ugynevezett erdészeti tárgyalási napok intézménye áll fenn. A kerületi hatóságok a községeknek már jó előre díjtalanul megküldik a jelzett szükségletek kimutatására szolgáló s a tervezett legeltetés bejelentéséhez kívánt nyomtatványokat.

A tárgyalásokra, melyeket a kerületi hatóságok rendszerint az év első három hónapjában minden egyes községre nézve kitűznek, s melyek az állam erdészeti szakközege által tartatnak meg, a község képviselő testülete s az illető kerület erdőri személyzete tartozik megjelenni; az azokon való megjelenés azonban más személyeknek is meg van engedve. A tárgyalás megtartásának idejét és helyét a szokott módon minden egyes községben közhírré teszik.

A tárgyalás az erdőtörvény s a kapcsolatos kormányrendeletek fontosabb határozatainak felolvasásával s megmagyarázásával veszi kezdetét; ehez járul nemkülönb az észszerű erdőkezelés és gondozás előnyeinek népszerű ismertetése is. Ezután az előbb említett s ez alkalommal előterjesztendő szükségleti kimutatások és a legeltetést illető bejelentések átvizsgálására, valamint ezen használatok mértékének és a kivitel módjának megállapítására kerül a sor. Minden fahasználat, tekintet nélkül a kérdéses erdő tulajdonjogi minőségére és rendeltetésére, csak hatósági engedély alapján eszközölhető. Ugyanezen alkalommal egyszersmind az illető évben foganatosítandó beruházási munkálatok terjedelmét és minőségét is meghatározzák.

A fennebbiekben leirt hivatalos eljárásról felvett s a szükségleti kimutatásokkal stb. felszerelt jegyzőkönyv képezi azután azon keretet, melyen belől az illető évben az erdőkezelésnek történnie kell; ennek alapján teszi meg az erdőtiszt a helyszínén szükséges intézkedéseket s utasítja az erdőri személyzetet, hogy ezen rendelkezések pontos teljesítése fölött szigorúan őrködjék. Az ekként megállapított kezelési szabályok önkényszerű és indokolatlan megszegése erdőrendészeti áthágást képez s az illetékes hatóságok által mint ilyen büntetendő.

A levelező nyilatkozata szerint a szóban forgó intézmény ugy a használatok ily módon való megállapítása, mint a helyes erdőkezelésre vonatkozó tanulságos utmutatások megadása tekintetében, meg-

felelő vezetés mellett igen czélszerűnek s jó hatásúnak bizonyult. Ennek köszönik keletkezésüket — ugymond — sok esetben a kisbirtokosok által foganatosított erdősitések, helyesen keresztül vitt átérődések, legeltetés korlátozása stb., melyek jó eredményei nemcsak felette megkönnyítik ilyenmü határozatoknak a következő tárgyalásoknál való érvényesítését, de sokakat a jó példa önkéntes követésére is serkentenek.

(T.) **Nem lopás** a közbirtokos által közös erdőben eszközölt olynemü fajzás, mely az ennek gyakorlására megállapított feltételek megszegésével történt. Ilyen értelemben ítélt — mint ezt a „Centralblatt f. d. gesammte Forstwesen“-ben olvassuk — az osztrák cs. kir. legfőbb ítélő-, mint semmitőszék egy előfordult eset alkalmából, melyben a pilseni járásbíróóság a tettést egy fatörzsnek, a fajzási jog túllépésével történt levágása miatt a lopás vétségében bünösnek mondotta ki s börtönre ítélte.

A végérvényes ítélet főkép azzal van indokolva, hogy a lopás esete csak ott foroghat fön, a hol „idegen“ tárgy“ eltulajdonításáról van szó. Ugyde minthogy a panaszlott azon osztatlan közös erdőnek, melyben a panasz tárgyát képező cselekményt elkövette, egyik rész-birtokosa, a fennálló törvényben foglalt jogi elvek szerint pedig a közös birtok ugy egészben, mint egyes részeiben egyidejüleg osztatlanul s egyenlő jogosultsággal valamennyi közös birtokos tulajdonát képezi s azok egyikével szemben sem tekinthető idegen tárgynak: ilyet panaszlottra nézve az általa levágott fatörzs sem képezhet, így tehát őt a lopás elkövetésének vádja sem terhelheti, miért ez alól fel is mentetett.

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti Egyesület 1884. évi juliushó 28-án tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve.)

Jelen voltak: Tisza Lajos elnök ő exja, Bedő Albert első alelnök, Balás Vincze, Eleőd Jósa, Illés Nándor, Luczenbacher Pál, Rónai Antal, Rutska Tivadar, Vanke Sándor választmányi tagok és Horváth Sándor titkár.

Elnök ő exja az ülést megnyitván a titkár jelenti, hogy Kallina Károly választmányi tag hirtelen megbetegedés következtében nem vehet részt az ülésen.

I. A titkár a pénztár állásáról a következő jelentést terjeszti elő.

Egyesületünk összes bevétele f. évi januárhó 1-től a mai napig 19.123 frt 18 kr,
 kiadása ugyanezen idő alatt 16.575 „ 16 krt
 tett ki, jelenlegi pénztári készlete tehát . 2.548 frt 02 kr,
 mely összegből 2000 frt a budapesti egyesült fővárosi takarékpénztárban van gyümölcsözőleg elhelyezve, 548 frt 02 kr pedig az egyesület kézipénztárában őriztetik.

Az előbb kimutatott 19.123 frt 18 kr összes bevételből 569 frt 28 kr mult évi pénztári maradékot képez, 2.444 frt 90 kr alapítványi tőketörlesztésre, 341 frt 16 kr a W á g n e r alapítványra és 931 frt 53 kr a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segély alapja javára folyt be. Ez évi rendes bevételeink tehát, a most említett összegek levonása után összesen 14.836 frt 31 krt tesznek ki.

Viszont a kiadásokból 11.727 frt 40 kr oly összegnek tekintendő, mely részben az általános, részben pedig a W a g n e r Károly és a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segély alapját képező alapítványi vagyonhoz csatoltatott s mint ilyen értékpapírok vásárlására fordított. A tulajdonképeni tényleges kiadások tehát a mai napig összesen csak 4847 frt 76 krt tesznek ki.

A kimutatott 2.548 frt 02 kr pénztári maradványon kívül szintén az egyesületi pénztár kincsfiókjában őriztetik, továbbá egy 1100 frtról és egy 1000 frtról szóló takarékpénztári könyvecske is, melyek közül az elsővel a D e á k Ferencz alapítvány 1882. és 1883-ik évi még ki nem adott pályadíja, a másikkal pedig azon 1000 frt helyezettett el gyümölcsözőleg, melyet a mult évi közgyűlés az erdészeti műszótár költségeire megszavazott.

Tudomásul vétetett.

II. Elnök ő exja bemutatja Pécs szab. kir. városnak hozzá intézett átiratát, melyben felkéri az egyesületet, hogy ez évi közgyűlését folyó évi szeptemberhó közepe táján Pécs városában és környékén tartsa meg.

A válaszmány Pécs városának az erdészet iránti érdeklődésről tanuskodó meleghangu meghívását köszönettel elfogadván, a közgyűlés idejét folyó évi szeptemberhó 15., 16. és 17-ik napjaira tüzi ki, megállapítván egyidejűleg Pécs város nagyérdemű polgármesterének előzetes javaslata alapján a közgyűlés tárgysorozatát és napirendjét is, mely az „Erdészeti Lapok“ július havi füzetében megjelenő meghívóban fog az egyesület tagjával közöltetni.

E tárgysorozatban a megvitatandó kérdések közé a válaszmány a következő szakkérdéseket vette fel:

1. Az elnökség javaslatára:

I. „A helyi erdőgazdasági viszonyok ismertetése és az ezek érdekében netalán szükséges teendők megjelölése.“

2. Fekete Lajos m. kir. erdőtanácsosnak még a máramarosi közgyűlésen elfogadott indítványa alapján:

II. „Megfelel-e a selmeczi m. kir. erdőakadémia mostani szervezete a magyar erdészet jelenlegi igényeinek? S ha nem, minő átalakuláson kellene annak keresztül mennie, hogy feladatát az erdőgazdaság és a szaktudomány követelményeinek megfelelő eredménnyel teljesíthesse?“

3. Tomcsányi Gusztáv m. k. erdőmérnök kérelmére:

III. „Minő okoknak tulajdonítható, hogy hazánkban a szelid gesztenye (*Castanea vesca*) elterjedése annyira korlátolt, jöllehet fája és gyümölcse igen értékes?“

„Kivánatos-e, hogy hazánkban ezen fanem megtelepítésére nagyobb súlyt helyezzen az erdészet, s ha igen, mely vidékek lennének e célra kiválóan alkalmasak?“

„Mily termőhelyen és minő módon volna az erdősités nagyban, gyakorlati eredménnyel eszközölhető és minő czélok és elvek szerint kellene a gesztenyéseket kezelni, hogy gazdasági eredményük ugy a fát fogyasztó közönség, mint az erdőbirtokos igényeit kielégítsék?“

Ezen három elfogadott kérdésen kívül Dr. Dietz Sándor is jelentett be egy kérdést, eleinte vállalkozván arra, hogy annak megvitatását a közgyűlésen bevezeti, később azonban körülményeinél fogva ezen szándékától elállván.

Dr. Dietz kérdése a következő:

„Szükséges-e hazánk jelen erdőszeti viszonyai között a külföldi fák meghonosítása, avagy lehet más módon is segíteni a műfa-szükséglet kielégítésén? — Ha igen, minő szempontok legyenek irányadók a honosításnál s mily módon viendő az keresztül?“

A választmány e kérdést is időszerűnek találta, miután azonban a fennebbi három kérdés ezuttal a rendelkezésre álló időt előre láthatólag teljesen igénybe fogja venni, tárgyalását az 1885-ik évben Budapesten a kiállítással kapcsolatban megtartandó közgyűlésre halasztotta el.

III. A titkár előterjeszti a Bróz Alajos alapító tag által díjmentesen felajánlt bányarészek elfogadása tárgyában véleményadással megbízott háromtagu bizottságnak következő jelentését:

Tekintetes választmány!

Az Országos Erdészeti Egyesület mult évi decemberhó 23-án tartott választmányi ülésén nyert megbízatás alapján van szerencsénk a Brosz Alajos által egyesületünknek díjmentesen felajánlott bányarészek elfogadása ügyében a következő javaslatot tenni.

A Brosz által Sztanizsa községe határán feltárt bányaterület kőzetei s illetve ércz telepei nem tartalmaznak finom érczert oly mennyiségben, hogy a megnyitandó bányához vérmes reményeket kötni lehessen, s nevezetesen a selmeczi m. kir. akadémiának ez ügyre vonatkozó nyilatkozata szerint a Brosz által beküldött érczert

értéke majdnem semmisnek mondható, mindazonáltal figyelembe véve azon körülményt, hogy az ércztelep finom ércz tartalma a legnagyobb változásoknak van alávetve, s hogy nincs kizárva annak lehetősége, hogy a bányatelepek mélyebb feltárása után aranyban és ezüstben gazdag érczek is lesznek feltalálhatók, az alulirt bizottság az ez ideig feltárt bányaterület ércztelepeinek szegénységét nem tarthatja elegendő indoknak arra nézve, hogy a Brosz által szívesen felajánlt bányarészek elfogadása elutasitassék.

Az ügy azon részére nézve, hogy a bányarészeknek elfogadása által minő terhek merülhetnek fel az egyesültre nézve, van szerencsénk véleményünket a következőkben kifejtetni :

A fennálló bányatörvény szerint a kutatási engedélyt nyert vállalkozó vagy részvénytársaság fel van jogosítva arra, hogy a kutatási engedély részvényeiből bizonyos számú szabad részeket ajándékozhasson, s illetve az ezen részek után eső jövedelmekről mások javára lemondhasson. A részvényeket s illetve a szabad részeket terhelő kiadásokat pedig a vállalkozó maga s illetve a társaság többi tagja tartozik viselni, úgy hogy a szabad részesek a jogokon kívül semminemű terhet viselni nem tartoznak, s csupán a jövedelemnek megosztásában vesznek részt.

Azon esetben tehát, ha Brosz Alajos ily szabad részek (freie Kuxe) elfogadását ajánlotta fel, melyek elfogadásával sem most, sem a jövőben kiadások egybekötve nem lesznek, az alulirt bizottságnak nincs aggodalma arra nézve, hogy a tett ajánlat köszönettel elfogadtassék, s hogy idővel, ha Brosz s illetve a társulat a tervezett Béla és Alajos bányára nézve a bányaadományozási okmányt megfogja szerezni, a felajánlott öt egész szabad rész az Országos Erdészeti Egyesület javára bekebeleztessék.

Ellenkező esetben azonban, ha az ajánlat csak a részek díjmentes átengedésére vonatkozik, s ha az egyesület a bányaművelési s illetve valamennyi kezelési és üzemi kiadások viselése alól fel nem mentetik, a bizottság a részek elfogadását nem javasolja és pedig azért, mivel a bemutatott érczek ércztartalmáról biztos jövedelmekre következtetést vonni nem lehet, s mivel az egyesületnek nem lehet azon hivatása, hogy vagyónát bizonytalan üzletekbe fektesse.

Végül bátorkodunk megjegyezni, hogy Brosz Alajos, s illetve az ajánlatban említett társaság a bánya-adományozási okmányt még nem szerezte meg, s hogy ennél fogva mindaddig, míg a bányaművelési jog megszerelve s a bányatársulat az adomány levél értelmében megalakulva nem leendő, a felajánlott öt szabad rész csak a bányakutatási engedélyre terjed ki, s illetve, hogy az egyesület egyelőre csak szabad kutatási jogot bíró oly engedményesnek lesz tekinthető, mely a szabad kutatást terhelő kiadásokhoz hozzájárulni nem tartozik.

Budapest, 1884. évi juliushó 27.

Eleőd Jósa.

Hoffmann Sándor.

Rutska Tivadar.

E vélemény alapján az igazgató-választmány kimondja, hogy az egyesület Bróz ajánlatát, abban az esetben, ha az erre vonatkozó ajándékozási okmányban említett szabad kutatási részek alatt a bizottság véleményében említett, semmiféle kiadással össze nem kötött szabad részek (freie Kuxe) értendők, köszönettel elfogadja.

Ezen határozat értelmében tehát Bróz Alajos fel fog kéretni, hogy a múlt évi december 23-án tartott választmányi ülés jegyzőkönyvében közölt ajándékozási okmány helyett a fennebbi értelemben kiállított s a törvényes követelményeknek megfelelő okmányt küldjön be az egyesületnek.

IV. A titkár előterjeszti báró Kemény Gábor közmunka- és közlekedési miniszter ő nagyméltóságának egyesületi elnök ur ő nagyméltóságához intézett 772. számú átiratát, melyben tudatja, hogy a közlekedésügyi tanács tagjai közé az egyesület részéről is két tag választandó.

A választmány ezuttal is köszönetét fejezvé ki az egyesület iránt tanusított figyelemért, a közlekedésügyi tanácstagjainál Bedő Albert egyesületi első alelnök urat és Rónai Antal választmányi tag urat választja meg.

V. A folyó ügyek között a titkár mindenekelőtt jelenti, hogy a múlt választmányi ülés határozatához képest gróf Széchényi Pál földmívelési miniszter urhoz az állami erdők eladásából befolyó pénzek felhasználásáról szóló törvény létrejötté alkalmából köszönő felirat intéztetett.

Jelenti továbbá, hogy az alkotmány-utczai telek megszerzése ügyében Budapest főváros tanácsa 28.921. szám alatt a következő jegyzőkönyvi értesítést közölte egyesületünkkel:

A középítési bizottmány jelentése az Országos Erdészeti Egyesületnek egy városi telek átengedése iránti kérvényére.

H a t á r o z a t.

28.921. szám. A középítési bizottmány ezen jelentése szerint az állandó új országház építése következtében, a környék bekövetkezendő szabályozásának kérdése ugyan még hivatalos tárgyalás alá nem vétetett, de constatáltatik, hogy az új országház építése által az építési telek környékének szabályozása módosítás alá esik, s ezek közt az alkotmány-utczának ép azon oldalon, a hol az Országos Erdészeti Egyesület által kért telek fekszik, 14 öltre leendő kiszélesítése vétetett tervbe, minek folytán az 1030. hr. számú telekből hat öl szélességű szalag levágandó lévén, e telek mintegy 110 □ öllel kisebb területű leendő, s ekként e telek a szabályozás által jelentékeny módon érintetvén, az építési engedély kiadása, illetőleg a tervek elkészítése előtt a szabályozás kérdésének eldöntése bevárando lesz.

Minthogy pedig az egyesületi titkár nyilatkozata szerint e kért telek is így valószínűleg megfelelő az egyesület céljainak, s az egyesület feltett szándéka, e telken oly épületet és közhasznú intézetet létesíteni, mely a czélszerűségi tekinteteken kívül a főváros építészeti követelményeinek is megfelelően s külsőleg is felruházva legyen azon kellékekkel, melyekkel egy nyilvános középületnek birtania kell, a középítési bizottmány azon inteniójával, melyszerint kívánatos, hogy az új országház környékén monumentalis, vagy legalább a domináló épülethez illő (külső kiállításukban kedvező hatást gyakorló) keresettebb izlésű épületek épüljenek, megegyezik; a tanács úgy ezen szempontból, valamint a létesítendő épületnek közhasznú rendeltetése tekintetéből maga részéről is ohajtván annak létrejöttét, a közgyűlésnél támogatni s ahhoz az alkalmat lehetőleg megadni kívánván, a tárgyat oly felhívással adja ki Kada Mihály alpolgármester ur kezéhez a pénzügyi gazdasági bizottmánynak, hogy ezen teleknek a fenti közhasznú célra mily méltányos áron s feltételek mellett való átengedése iránt tegyen javaslatot a tanácsnak.

Miről az Országos Erdészeti Egyesület elnöke Nagyméltóságú Tisza Lajos gróf ur kezéhez s a pénzügyi gazdasági bizottmány felzeten értesítettnek.

Budapest főváros tanácsának 1884. évi június 5-én tartott üléséből.

Kamermayer Károly,
polgármester.

A választmány ezen kedvező értesítést örömmel vette tudomásul.

VI. Olvastatik Lenhárd Antal egyesületi tag folya-
modványa, melyben annak megemlítése után, hogy bár a sel-

mecezi akadémiát mint rendkívüli hallgató teljesen elvégezte, az államvizsga letételére a fennálló szabályok értelmében azon okból, mert érettségi bizonyítvánnyal nem bír, még sem nyerhet engedélyt: kérést intéz a választmányhoz, hogy befolyásával kieszközölni kegyeskednék, miszerint felsőbb helyen részére a vizsga letétel kivételesen az érettségi bizonyítvány előmutatása nélkül is megengedtetnék.

A választmány tekintettel arra, hogy az érettségi vizsga letételének kötelezettsége az erdészeti államvizsgákra vonatkozó szabályzatban világosan ki van mondva s hogy erről folyamodónak még az akadémiai tanulmányok megkezdése idejében tudomással kellett bírnia, Lenhárd érdekében, bár helyzetét maga is kedvezőtlennek látja, nem tartja indokoltnak lépéseket tenni. Ezen eset alkalmából azouban kijelenti, miszerint kívánatosnak tartaná, ha a selmeczi akadémia igazgatósága azon hallgatókat, kik érettségi bizonyítvánnyal nem bírnak, már a felvétel alkalmával külön-külön is figyelmeztetné arra, hogy a fennálló törvények és rendeletek értelmében ezen okmány megszerzése nélkül államvizsgára nem bocsáttatnak s illetőleg arra, hogy az állami felügyelet alá tartozó erdőknél tisztai minőségben alkalmaztassanak, nem számíthatnak. Ennek elrendelése érdekében tehát a földmívelési ministeriumhoz felirat fog intéztetni.

VII. A múlt évi közgyűlés határozata folytán az állami erdőtisztek helyzetének javítása érdekében teendő intézkedések előkészítésére kiküldött 7 tagu bizottság munkálatával nem készülhetvén el ezen ügy a választmány által a f. évi közgyűlés után fog tárgyalatni. Időnyerés céljából azonban a közgyűlés fel fog kéretni, hogy annak idejében czélszerűeknek talált lépések megtételére közvetlenül a választmányt hatalmazza fel.

VIII. A titkár jelenti, hogy a múlt évi választmányi ülés óta az egyesület értékpapir készletéből 2.200 frt névértékű

5⁰/₀-os magyar földhitelintézeti záloglevél kisorsoltatott s hogy ennek folytán esedékessé vált összegből és az alaptőke készpénzkészletéből 9.000 frt névértékű 4¹/₂⁰/₀-os földhitelintézeti záloglevél vásároltatott.

Jelenti továbbá, hogy a múlt választmányi ülés óta a következő rendkívüli befizetések történtek:

a) készpénz alapítványának 100 frtról 150 frtra való kiegészítése végett befizetett Szájbély Norbert második és utolsó részletkép 25 forintot;

b) kötvényben tett alapítványaik törlesztésére befizettek: Girtler Lajos 13 frtot, Wagner Gusztáv 160 frtot, Balás Vincze 50 frtot, Früstök István 21 frtot és Kossányi Róbert 40 frtot;

c) a Wagner Károly alapítványra adományoztak: Marián Athanáz (Földes János alapító tag utján) 20 frtot;

d) a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapja javára adományoztak: Bikkal Nándor 500 frtot, Rejtő Adolf 5 frtot.

Az adományok köszönettel fogadtatnak.

IX. A következő új tagok vétetnek fel:

a) alapítóknak: Kovács Gábor erdőakadémiai hallgató 160 frt alapítvánnyal kötvényben, ajánlja Kovács Géza; Molnár Károly m. kir. erdőgyakornok 160 frt alapítvánnyal kötvényben, ajánlja Girsik János; Molcsányi Gábor m. kir. erdész 150 frt alapítvánnyal készpénzben, ajánlja a titkár; Korbuly Gergely fakereskedő 150 frt alapítvánnyal készpénzben, ajánlja Győry Géza. Utóbbi az alapított 150 frtot ugyan nem küldte be, de egy nyilatkozatban kötelezte magát, hogy a felvételtől szóló értesítés kézhez vétele után a felajánlott összeget haladéktalanul befizeti az egyesület pénztárába;

b) rendes tagokul: Ormai Kálmán és Juhász László m. kir. műszaki díjnokok, ajánlja Szepesy Gusztáv; Donáth Károly uradalmi erdőgyakornok, ajánlja Szepesy Gusztáv; Schmidt Román urad. erdész, ajánlja a titkár; Jenny Bertalan káptalani uradalmi erdész, ajánlja Jáczy Károly; Azor Alajos m. kir. erdőőr, ajánlja Gáspár Béla; Plech József m. kir. erdészeti műszaki díjnok, ajánlja Dercsényi Kálmán; Fischl Ferencz uradalmi főerdész, ajánlja Havas Ágoston.

X. A jegyzőkönyv hitelesítésére Bedő Albert első alelnök és Luczenbacher Pál választmányi tag urak kéretnek fel.

K. m. f.

Hitelesítésül:

Bedő Albert,
első alelnök.
Luczenbacher Pál,
választ. tag.

Tisza Lajos,
elnök.
Horváth Sándor,
titkár.

A f a p i a c z r ó l .

B u d a p e s t , 1884. augusztushó 22-én.

(B.) Ámbár mult havi tudósításunkban némi reményt tápláltunk az iránt, hogy a kedvezőtlen fordulatot vett piac viszonyok az aratás végeztével javulni fognak, mindazáltal a bekövetkezett árhanyatlás, a fokozatosan sülyedő gabnaárak nyomása alatt most is tart. Eddigelé az árcsökkenés különösen a fenyő szelvényáraknál tapasztalható, mi annak is tulajdonítható részben, hogy az első magyar gácshoni vasut mentén e választékból nagyobb készletek hevernek, melyeket utazó ügynökök a határszélen levő lupkovi vasut állomáson átadva, mérsékelt 10 — 10¹/₂ frtnyi köbméterenkénti áron kínálnak, azonban a kétes helyzet nyomása alatt vevőre nem találunk.

Tölgyfára a kereslet szintén lanyhult, mi részben a tetemes 30 milliónyi dongakészletnek, legnagyobb részt azonban határozottan a franciaországi kolera járványnak kifolyása.

Tűzifa és faszénre nézve a kereslet élénkülni kezd, miként fognak azonban e választékokra az ártételek alakulni? erre most még biztos választ adni nem lehet.

Az egyes piacok ártételeit illetőleg, a mult füzetben foglalt közleményre utalunk.

Figyelmeztetés az Országos Erdészeti Egyesület folyó évi közgyűlésén résztvenni szándékozó tiszt. egyesületi tagokhoz.

Az Országos Erdészeti Egyesület t. tagjait van szerencsénk értesíteni, hogy a folyó évi szeptemberhó 15., 16. és 17-ik napjain Pécsen tartandó közgyűlés alkalmából a vasuti igazgatóságok, illetve a cs. k. szab. dunagőzhajózási társulat forgalmi igazgatósága a következő szállítási díjkedvezményt sziveskedtek a résztvenni szándékozó tagok számára engedélyezni.

A magyar államvasutak, az osztrák-magyar államvasutársaság, a kassa-oderbergi és az alföld-fiumei vasut vonalain a II. kocsi osztály használatát egy egész III. osztályu, a III. kocsi osztály használatát egy fél II. osztályu jeggyel.

A cs. kir. szab. déli vasut, a magyar nyugati vasut, és a budapest-fiumei, mohács-pécsi és pécs-barcsi vasutak vonalain a szokásos $33\frac{1}{3}\%$ -nyi elengedést.

Az arad-csanádi, a szamosvölgyi és az arad-kőrösvölgyi vasut vonalain 50% -nyi elengedést.

Az első magyar-gácsországi vasut vonalain 25% -nyit.

A cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság vizi vonalain, azaz Mohácsig, az I-ső hely használatát egy egész II-od osztályu, a II-ik hely használatát pedig egy egész III-ad osztályu jegy váltása mellett.

A magyar éjszak-keleti vasut vezérigazgatóságától és a győr-sopron-ebenfurti vasut igazgatóságától e részbeni felhívásunkra válasz eddig ugyan még nem érkezett, bizton reméljük azonban, hogy a szokásos menetdíjkezdvezményeket ezen vasutak is megadni szivesek lesznek.

Ezzel kapcsolatban felkérjük tehát tisztelt tagtársainkat, hogy a mennyiben ezen kedvezményeket igénybe venni óhajtják, az igazoló jegyek megküldése végett az illető vasuti, illetve gőzhajózási vonalrész megjelölésével az alulirt titkári hivatalhoz fordulni sziveskedjenek.

Hasonlóképen kérjük azon t. tagtársainkat is, a kik a vasutak kedvezményét nem szándékoznak igénybe venni, hogy a közgyűlésen való megjelenési szándékukat a helyi rendező bizottság tájékozása céljából az alulirt titkári hivatalnál a lehető legrövidebb idő alatt bejelenteni sziveskedjenek.

Budapest, 1884. szeptember 1-én.

Az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatala.

Hirdetés a szeged-királyhalmi erdőőri szakiskolába felveendő növendékek tárgyában.

35.902. sz. Az erdőtörvény 37. szakaszában megszabott minősítéssel bíró erdőőrök nevelése céljából Szeged város határában, Királyhalmán, husz havi tanfolyammal megnyitott erdőőri szakiskolába a f. évi októberhó 1-től kezdve tizenkét tanuló fog felvétetni. Ezek közül hat teljesen ingyen ellátásban részesül, csakis a ruházat (legalább egy rendes felső ruha, egy

pár téli csizma, hat ing, hat lábravaló, hat zsebkendő és hat lábbeli), valamint az oda- és visszautazás költségeit tartozik fedezni. Hat tanuló pedig ezen költségek viselésén kívül élelmezési díj czimén évenként egyszázötven (150) forintot köteles félévénként előre befizetni.

A felvételi kellékek, ugy az ingyenes, mint a fizetés mellett felveendő tanulóknál egyaránt a következők :

a) Legalább tizenhét éves életkor;

b) feddhetlen élet s jó erkölcsü magaviselet;

c) ép, erős, egészséges, munkához szokott és az időjárás viszontagságait elbíró testalkat, s különösen jól látó, halló s beszélő képesség, mely kellékek igazolására kincstári erdészeti orvos, honvéd törzsorvos vagy megyei főorvos bizonyítványa szükséges;

d) az elemi népiskola elvégzése, vagy legalább az írásban, olvasásban s a négy közönséges mivelet szerinti számolásban való jártasság.

Ezenkívül folyamodók kimutatni tartoznak, hogy erdei szolgálatban voltak-e vagy nem, avagy mint erdei munkások dolgoztak-e; azok pedig, kik katonai kötelezettségben állanak, kötelességük ebbeli igazoló könyveiket is előmutatni.

Felhivatnak azok, kik a megjelelt tanintézetbe ingyen, vagy saját, avagy munkaadóik költségén felvétetni óhajtanak, hogy erre vonatkozó, kellően felszerelt kérvényeiket, melyhez esetleg a szülő, gyám vagy munkaadó erdőbirtokosnak az élelmezési költség elvállalására vonatkozó jogérvényes nyilatkozata is melléklendő, legkésőbb a f. évi szeptemberhó 10-éig a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumhoz nyujtsák be.

*Földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir.
miniszterium.*

Különfélék.

A szilmag csirázásának ideje — erdészeti megfigyelések szerint — általában 3—4 hétre van téve, pontos megfigyeléseim azonban a következő adatokat szolgáltatták:

A magot előleges áztatás után 35—40 *cm* mélyen felásott porhanyós és hústól fekete földbe vettem el folyó évi június 10-én és már június 23-án, tehát 14 nap alatt kicsirázott.

Az elvetés után igen kedvező időjárás volt, a mennyiben az elvetés és csirázás közötti idő alatt az átlag napi hőmérsék és csapadékmennyiség a következő volt:

	hőmérő középállása C ^o	csapadék- mennyiség <i>mm</i>
Junius 10-én	18·7	10·8
„ 11-én	17·2	5·0
„ 12-én	18·8	0·0
„ 13-án	20·0	0·0
„ 14-én	21·1	2·0
„ 15-én	21·4	1·8
„ 16-án	18·0	0·0
„ 17-én	14·5	12·0
„ 18-án	13·0	4·8
„ 19-én	10·0	14·2
„ 20-án	11·8	2·0
„ 21-én	13·0	1·6
„ 22-én	16·7	8·4
összesen 13 nap	217·7 ^o C	62·6 <i>mm</i> ,

vagyis a napi átlag hőmérsék minimuma 10° C,

„ „ „ „ maximuma 21·4° C volt, összesen 228° hőegység, 63 *mm*, meglehetősen egyenletesen eloszlott csapadékmennyiség mellett.

Földes János.

(I. L—a.) **A lucz és erdei fenyő szilárdsága.** Bauschinger müncheni egyetemi tanár vizsgálatai szerint a fenyőfa szilárdsága ugyanegy törzsen belül igen eltérő; a gesztfa általában szilárdabb a kerületi fánál, a szűk pászttáju s lassan nőtt fa nehezebben szakad a széles gyűrűsnél, mit különben a gyakorlat már régen bebizonyított. A hajlítási szilárdság bizonyos viszonyban van az általános szilárdsággal, a mennyiben az évgyűrűk szélességének megfelelően apad. Az ellenállási és metélési szilárdságra az évgyűrű szélessége s a nedvességi fok csekély befolyással van. A télen ejtett fa a nyárinál $25^0/0$ -al kedvezőbb szilárdsági eredményeket mutatott.

(—á—é—). **A steyri országos kiállítás.** Lapunk f. évi márczius havi füzetében (l. 280. oldal) említettük volt, hogy Steyr városában a f. é. augusztus és szeptember hónapokban országos ipar- és erdészeti kiállítás fog tartatni, s ugyanott közöltük az erdészeti kiállítás programját is. E kiállításra vonatkozólag most újabb tudósításaink vannak, melyeket az alábbiakban oly meggyőződéssel közlünk, hogy szakértársaink közelebbről érdeklődnek a szóban lévő kiállítás iránt, melyet valószínűleg többen meg is fognak látogatni.

Az elhelyezési munkálatok a kiállítási csarnok belsejében, kevés kivétellel már készek. A bejelentések a kiállítás főcsoportjaiban a várakozást jóval felülmulják. A villamosági kiállításban, mely három részbe van csoportosítva, 56 kiállító vesz részt, Werndl fegyvergyárát nem is számítva, mely egyebek közt a villamos világitásról is gondoskodni fog. Az ipar köréből 350 felső-ausztriai kiállító jelentkezett. Az erdészeti kiállítás 60 bejelentő által lesz képviselve, mely szám nem túl nagy ugyan, hanem annál nagyobb a bejelentett tárgyak gazdagsága, melyek kiállításában főkép a cs. kir. állami és közalapítványi erdők, a Lamberg-féle steyri uradalom és az alpesi bányatársaság vesznek részt. Az erdé-

szet részére a kiállítási főcsarnok földszintje 6 tágas teremmel van kijelölve, s azonkívül a parkban megfelelő félfedett és fedetlen helyiség. A kiállítás általában nem a nyers anyagok nagy tömegének mintegy piacra halmozására, hanem inkább arra van irányozva, hogy a látogatóknak érdekesen és oktató módon bemutattassék a fejlett felső-ausztriai erdőgazdaság belső lényege és mivelete, fejlett üzeme, továbbá nagy érdekességű vadászata és kiterjedt faipara. Az erdőgazdaság köréből főleg a magas hegységben alkalmazott szállító eszközök ígérnek kiváló érdeket, s a vadászat csoportja is részletekben és változatosságban felette érdekes és gazdag lesz.

A kiállítás érdekességét az is emelni fogja, hogy a felső-ausztriai erdészeti egyesület ez idei nagy gyűlését szeptember hó 8., 9. és 10-ik napjain Steyrben fogja tartani, mely alkalommal a különben szokásos szaktárgyalások helyett, két nyilvános, népszerű felolvasás fog tartatni, még pedig: egyik az erdőt, mint a művelődésnek eszközét, a másik pedig a villamosságot az erdészet szolgálatában fogja taglalni.

Részünkről igen czélszerűnek és kívánatosnak tartanók, ha a földmívelési ministerium, a tanulmányozás főcélján kívül, a jövő évben Budapesten tartandó általános kiállítás erdészeti csoportjának rendezésénél közreműködők közül egyet-kettőt, az erdészeti tárgyak elhelyezése és rendezése iránt szerzendő tájékozódás céljából, a steyri kiállítás megtekintésére küldene.

(I. L.—a.) **A kosárfonó fűz művelése az osztrák vasutak mentén.** Az osztrák vasutak 1879-ben fel lettek hiva, hogy rendelkezésre álló szabad telkeiket a kosárfonó fűzek művelésére használják fel. Ezen földhívás eredményének tekinthetjük, hogy 1882-ik év végével az osztrák vasutak mentén már 1.250,000 darab fűz volt kiültetve, az élő és font sövények hossza 1.188,000 *m*-t tett ki, a zárt fűz ültetvények pedig

1.365,400 m^2 -nyi területet foglaltak el. Az osztrák vasutaknak közel 12000 kilométer hossza mellett a fentebbiek szerint esik 1 kilométerre 104 darab, 99 m hossz és 114 m^2 különféle füzültetvény. A füzművelést legnagyobb tökélyre vitte a Ferdinánd-vaspálya, melynek vándor tanítói vannak, kik a pályaörök családait a kosárfonásban oktatják.

(To.) **Gyephamu előállítási költségei.** Dr. Hesz giesenai erdészeti tanár kísérletek által kimutatja, hogy

1 m^3 gyephant termelése	0.41
„ „ száritása	0.30
„ „ égetése	0.17
összesen tehát	0.88 nap-

számat igényel. Egy m^3 gyephamu előállításához szükséges 4.84 m^3 gyephant és így egy m^3 gyephamu előállítása 4.26 napszámot igényel.

Kísérleteit továbbá arra is kiterjesztette, hogy milyen mennyiségű gyephamura van szükség egy m^2 csemeteágy talajának megjavításához, s azt találta, hogy minden m^2 -re 0.0225 m^3 gyephamura van szükségünk, a melynek előállítása a fentebbiek szerint 0.096 napszámba, vagyis 50 kr napszámbér mellett, 4.8 krba kerül. Egy 5 m h. 1 m széles csemeteágy talajának megjavítása tehát — a melyben mintegy 6000 drb 3 éves lúcz csemete nevelhető fel — 24 krba kerül; ebből 1000 darab csemetére 4 kr esik, a mi mindenesetre oly csekély kiadás, hogy alig jöhet szóba akkor, midőn az forog kérdésben, hogy vajjon egészséges, életképes, vagy pedig beteges, gyenge csemetéket használjunk az erdő-sítésnél.

(I. L.—a.) **A szelid gesztenyének egy betegsége.** Cornu M. a francia nemzeti gazdasági egyesületnek érdekes jelentést tett a szelid gesztenye azon betegségéről, melyre a francia erdészek figyelmét a „Revue des eaux et forêts“ már

ismételve hívta fel. Planchon ur a bajt az agaricus melleusnak tulajdonította, Cornu ellenben azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy a különféle gombák megjelenése nem oka, hanem következménye a gesztenyések betegségének. Cornu a legkülönbözőbb viszonyok között levő gesztenyéseket tette vizsgálatára tárgyává s azon eredményre jutott, hogy a betegségnek jelenségei mindenütt ugyanazok, t. i. a csucsnál kezdődő elszáradás, mely a gallyakba s majd a törzsbe terjed. Ezen jelenségek kivált déli domboldalakon s a fák a nap sugarainak kitett részein jelentkeznek. Nézete szerint a betegség okának azon káros befolyást kell tulajdonítani, melyet az alacsony hőmérsék gyakorolt a gesztenyefák felsőbb részeire, mert azon területen előforduló gesztenyések, — hol 1870—1871 és 1879—1880-ban a hideg nem volt igen nagy — nem szenvedtek. Ha a betegségnek a gombák az okai, akkor ettől nem lettek volna megkímélve a dél-nyugati részek gesztenyései sem, hol ugyanis a fagyok nem voltak olyan erősek, mint a Pyrénéek közepe táján. Nem különben a további jelenségek, mint az ágak és a törzs fokozatos elszáradása, a kéreg elválása, illetve elhalása ugyanazok, melyeket a nagy hidegek gyakorolnak a fás növényekre. Az ilyen kivésző fákat keresi fel az agaricus melleus, mely ellen a megtámadott törzseknek kivágatását véli Cornu az egyedüli óvó eszköznek, ez azonban csak azon esetben fog eredményre vezetni, ha a gombák mycelliuma a megtámadott egyedek tövében és gyökérzetében még nem terjedt el.

(—á—é). **A májusi fagyok** — 28-tól 30-ig — Morvaország déli részén és a határos Alsó-Ausztriában érzékeny károkat okoztak. Különösen a tölgy és kőris ültetvények szenvedtek sokat; a fák fiatal hajtásai, sőt 20—25 éves fák is elfagytak. Északi és Közép-Morvaországban a fenyő- és lombfa ültetvények szintén igen sokat szenvedtek; Brünn vidékén az ily károsodás

10—50, sőt 80⁰/₀-ra felmegy. A csemetekertek is sokat károsodtak; az idén iskolába ültetett csemeték sok helyen teljesen tönkre mentek.

(I. L—a.) **A vadpatak-szabályozás mint köteles tantárgy.**

A bécsi cs. kir. földművelési főiskolában a jövő téli félévtől kezdve a vadpatak-szabályozásról rendszeres előadások szerveztetnek, melyek tartásával br. Seckendorf kormánytanácsos és tanár lett megbízva. Az osztrák földművelési ministeriumnak egy erre vonatkozó rendelete folytán az állami erdészeti szolgálatba lépni készülő ezen tantárgyat nemcsak hallgatni, hanem abból jó eredménnyel vizsgázni is tartoznak.

(To.) **Szőlő-karókat és oszlopokat** Franciaországban újabb időben az által tesznek tartósakká, hogy azokat szappanos víz és kénsav keverékkel impregnálják, e keverékből ugyanis zsírsav képződven, a faszövetet áthatja és a korhadás ellen megvédi.

(To.) **Zsírfojtokat papirosból** a következő szerrel lehet eltávolítani: égetett magneziába tiszta benzol keverendő oly mennyiségben, hogy a keverék morzsalékony legyen. E keverékkel a zsírfojt gyengén bedörzsölendő és azután a papirosról leverendő. Előnye e szernek más hasonlókkal szemben az, hogy a legfinomabb papírt sem támadja meg és a nyomda festéket is csak nagyon kevésbé halványítja meg.

(To.) **Zöld dióhéjjal a szoba padló** szép barna színre festhető akként, ha dióhéj forrázattal a szoba padlót 2—3-szor bevonjuk és aztán viaszos mázzal fényesre keféljük.

(—á—é—). **Kulturmérnöki tanfolyam** a bécsi felsőbb földművelési iskolán. Az 1883/84. tanév kezdetétől a nevezett felső tanintézetben, az erdészeti és gazdasági tanfolyam mellett, kulturmérnökök számára három évre terjedő tanfolyam áll fenn. A hallgatók fölvételére vonatkozó szabályok, valamint a részletes tanterv a rektori hivataltól kaphatók.

Az Országos Erdészeti-Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1884. évi július hóban.)

	Befizetés. frt.		Befizetés. frt.
Azór Alajos, m. k. erdőőr	8	Derzsi Gábor, m. k. erdőgyakornok	9
Arcz Károly	8	Duchek János, urad. erdőőr	2
Alsó-Mislyei közalap. erdőhivatal	4	Dworacsek József, erd. segéd	8
Gróf Andrássy Dénes, urad. erdőhivatala	1,06	Domokos Sándor	1
Akna-Szlatinai főbányahivatal	12	Dittrich Ferencz, főerd.	8
Bradovka Károly, hercz. erdészsegéd	1	Fischle Frigyes, kölerd.	8
Belovári k. erdőhivatal	8	Frank Vincze, erdész	1
Burdács János, m. kir. erdőszámtiszt	1	Füzy Alajos, erdész	8
Bencsik Sándor, urad. erdőgyakornok	1	Füchs Chajem, fakeresk.	20
Bartha Gyula, m. kir. faraktárgondnok	4	Gampe Alajos, m. k. erdőőr	1
Biloveszky József, erdész	1	Girtl Mihály, erdész	4
Bodó Károly, m. kir. erdőgyakornok	10	Gotthilf Ede, fakeresk.	8
Balás Béla, hercz. erdőfelügyelő	12	Gyenge Soma, m. k. erd.	1
Bielek István, főerdőhivatali segéd	8	Gabriel Gusztáv, főerdőhivatali segéd	8
Bachó János, m. k. erd.	8	Gödöllői m. kir. erdőhivatal	94
Csik Imre, kir. alerdőfelügyelő	8	Gáspár Béla, m. k. erd.	16
Conrad Gusztáv, m. k. kat. erdőbecslő	8	Gerő Virgil, m. k. közal. erdészjelölt	8
Czibulka Soma, főerdőhivatali segéd	10	Györke István, m. k. erdész	8
Cseh Pál, erdész	8	Hauszner József, m. k. épít. mérnök	8
Gróf Desseffy Aurél, földbirtokos	10	Hedbavni József	1
Dernyei Antal, kir. erdőfelügyelő	6	Horváth Ferencz, m. k. erdőgyakornok	4
		Héczey Lajos, alerdőfelügyelő	8
		Hajós Gyula, urad. erdőfelügyelő	8
		Herczog Adolf, városi erdész	8

Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Halász F. Antal, m. kir. erdőmester	8	Lessenyi Ferencz, m. k. erdősz	10
Ivancso Bertalan, m. k. erdőgyakornok	4	Lechner Gábor, m. k. erdőmester	8
Jantho János, m. k. erdészjelölt	8	Lehoczky János, fake-reskedő	8
Janák László, főerdőhiv. segéd	1	László István, m. k. erd. Lukács Andor, m. kir. erdőgyakornok	4 6
Janik Károly, főerdőhiv. segéd	5	Laczkovics Győző, urad. erdősz	4
Janatka József, m. kir. közal. erdősz	8	Márton Sándor, akad. h. Müller Róbert, urad. erdőgondnok	4 1
Jakab József, erdőakad. hallgató	8	Mitták Vilmos, erdőgyakornok	4
Kecskemét város	1.35	ifj. Müller Rezső, urad. erdősz	14
Kovács Gábor, akad. hallgató	1	Meinhold Hubert, m. k. kat. erdőbecslő	1
Kachelmann Walter, hercz. erdőszsegéd	3	Mihályfy István, m. k. kat. erdőbecslő	8
Kellner György, m. kir. kat. erdőbecslő	8	Michnyai Albert	8
Kvassay János, körerd. Kittler Adolf, főerdész	3 8	Majer József, járási erd. Missics Pál, m. k. erdőgyakornok	8 9
Kiszely Gyula, erdőgyakornok	8	Molcsányi Gábor, m. k. erdősz	150
Köttbaum Flóris, főerd. Kalmár Gyula, főerdész	8 4	Neuschloss Emil, fake-reskedő	8
Kárász István, kir. alerdőfelügyelő	5.34	Nagyküüllőmegeye pénztára	6.95
Kolczonay Antal, urad. erdősz	8	Nagy Sándor	1
Kerpotech Nándor, m. kir. erdősz	8	Nahoczky Andor, erd. Nagyszebeni szolgabírói hivatal	8 7.75
Kelecsényi Ferencz, m. kir. erdőgyakornok	4	Oszterlamm Ármin, k. erdőfelügyelő	8
ifj. Kormány Mihály, m. kir. erdőlegény	5	Plech József, m. k. erd. Petrus Márton, m. kir. kat. erdőbecslő	8 8
Korka Vilmos, m. k. erdőgyakornok	8	Pető Lajos, kir. alerdőfelügyelő	1
Lenhard Antal, urad. erdőgyakornok	1.06		
Lumniczer Béla, m. k. erdőgyakornok	1		

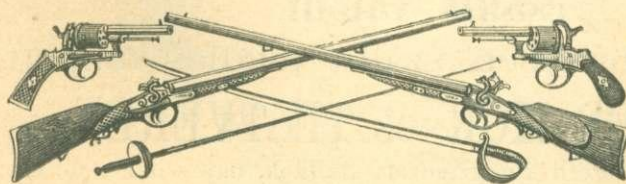
	Befizetés. frt.		Befizetés. frt.
Pellion Lajos	10	Selmeczi akad. erdélyi kör	4
Peller Ferencz, m. kir. főerdész	8.	Szantner János, erdőgy.	11
Pohl Móricz, főerdész	8	Schustek Mór. végzett akad. hallgató	2
Pap Győző, számtartó	1	Selmeczi akad. szepesi társulat	4
Reinpusz Félix, főerd.	— ⁵⁶	Szarvassy Alajos, m. k. erdész	16
Rejtő Adolf, m. k. akad. tanár	1	Szajbély Norbert, m. k. erdész	25
Rappensberger Már- ton, m. kir. főerdész	8	Szepesi Gusztáv, m. k. erdőmester	16
Rebek József, főerdész	15	Sényi Győző, járási főer- dész	10
Rusz Miksa, m. k. erdőőr	4	Schmidl Soma, földbirt.	10
Rómer Frigyes, m. kir. erdőszámvivő	1	Tanádi Emil, társ. erd.	5
Rochlitz Pál, m. kir. erdész	1	Torday Sándor, városi erdőtiszt	8
Rozinszky László, urad. erdész	8	Temesvár város	8
Schmidt Ignác, főerd.	12. ⁵⁰	Trnovszky Márk, m. k. erdész	8
Szmik Gábor, vár. er- dőmester	4	Várnai Sándor, főerdész	8
Szajbély Gyula, föld- birtokos	10	Vintilla György, erdőm.	8
Schmidt János, erdőbíró	8	Veszprém város	8
Solti Arnold, kir. erdő- felügyelő	8	Vadászffy Jenő, m. k. közal. farakt. gondnok	13
Salix Gyula, m. k. erd.	8	Wagner Ágost, érseki er- dőmester	1. ⁰⁶
Sporzon Pál, akad. tanár	8	Wiener Adolf, fakeresk.	8
Szilágyi Bertalan m. k. erdőgyakornok	5	Werner Emil, erdőmes- ter segéd	8
Selmeczi akadémia	5. ¹⁸	Weigl Róbert, erdészse- géd	5
Soltész Nándor, m. kir. főerdész	8	Zavodnik István, pag. erdész	8
Szepesi-Szt-György város	8		
Szokolcza város	6. ⁸⁵		

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1884. évi VIII. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

**Fontos utazók-
nak, vadászoknak
tiszteknek**

**és másoknak.
Revolverek, fegyve-
rek, vadászati esz-
közök,**

különbéle egyenruhák, valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkeek

Bécs, Ottakring
Festgasse 11/13.

GASSER LIPOT

Raktár Bécs,
I. Kohlmarkt 8.

fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb áron szállíttatnak.

Illustrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

P á l y á z a t.

Herczeg Pálffy Miklós detrekői uradalma, (székhely, posta és táviradaállomás Malaczká) egy erdészmérnök-segédet keres és azonnal alkalmaz. Föltételek: a magyar erdészeti akadémiának sikeres elvégzése s a magyar nyelvben való teljes jártasság. Fizetés: kezdetben évi 500 frt készpénz, lakás, fa és 10 hektoliter gabona, külső munka esetén napidíjpótlék. Derekas szolgálat előléptetésre számíthat.

A bizonyítványokkal felszerelt pályázati kéretek az alulírt erdészeti hivatal veszi át.

Kelt Malaczkán, 1884. június 20-án.

(3—3)

Herczeg Pálffy Miklós erdészeti hivatala.

Kincstári és urodalmi
erdőtisztek és erdőőrök
 részére akár
teljes egyenruhákat
 akár pedig
egyes darabokat
 valamint az
 egyenruhához tartozó egyes részeket
csakis valódi

tartós minőségben szállít jótállás mellett

TILLER MÓR és TESTVÉRE

osztrák cs. kir. és szerb királyi udvari szállítók, ugy szinte a m. kir.
 hadsereg szállítói

Budapesten, Károly-laktanya.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

~~~~~  
**Hirdetmény.**

~~~~~  
 Mindennemű

erdőtiszti és katonai egyenruha, vadász- és civilruha

legjutányosabb árak mellett megrendelhető

ROSENTHAL H.-nál

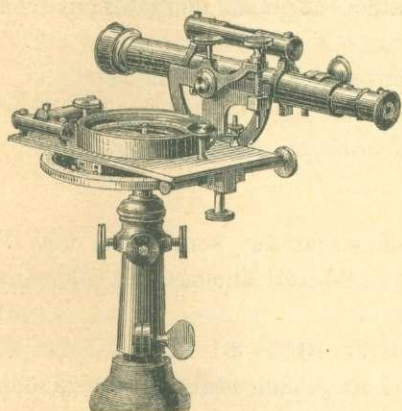
az „arany sisak“-hoz.

A m. kir. vallás- és közoktatási nagyméltóságú miniszterium, köz-
 alapítványi erdőtisztek és erdőőrök egyenruha szállítója.

Budapest,

Haas-féle palota, Gizella-tér 1. szám.

Ő Felsége által 1876-ban nagy arany éremmel kitüntetve.

Erdei boussolákat,
tájéoló eszközöket, theodolitokat,
szintező eszközöket,
mérő asztalokat, távcsöves vonal-
zókat,
térmérőket (planiméter), mérőszala-
gokat, mérőléczeket,
f a - á t l a l ó k a t,
s általában mindenféle
felmérési eszközöket,
a legpontosabb szerkezetben szállít

Neuhöfer és fia

cs. kir. udvari optikus és mechanikus,
Bécs, Kohlmarkt, 8. szám.
(Műhely: V. Schlossgasse, 1.)

*Árjegyzék bérmentve ingyen küldetik, a szokásos eszközök készletben tartatnak.
Javitások elfogadtatnak és pontosan teljesítettnek.*

P á l y á z a t o k.

950. szám. Az alulírt m. kir. bányászati és erdészeti akadémián az erdőrendezéstani, valamint az erdőhasználat és iparműtani tanszé-
keknél három egymásután következő tanév tartamára betöltendő tanár-
segédi állomásokra ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen állomással a következő járandóságok vannak összekötve,
u. m.:

Az erdészeti akadémiát végzett okleveles egyének számára
hétszáz (700) frtnyi évi fizetés, egyszázöt (105) frtnyi lakpénz és 20
köbméter tűzifajárandóság.

Mindazok a kik ezen állomásokra pályázni kívánnak, ezennel
felhivatnak végzett tanulmányaikról, eddigi foglalkozásukról, kiszol-
gált egy évi katonai önkéntességről szóló bizonyítványokkal felszerelt

folyamodványait és pedig az erdőrendezés tanszék melletti tanársegédi állomásra október 15-éig, az erdőhasználati tanszékhez novemberhó 20-áig előljáróságuk útján az akad. igazgatóságnál benyújtani.

Későbbben beérkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

Selmecz, 1884. évi augusztus 7-én.

(1—2) *A m. k. bányászati és erdészeti akadémia igazgatója.*

3626. sz. Az alulirt m. k. erdőigazgatóság kerületében két IV. osztályu erdőőri és egy IV. osztályu faraktárőri állomásra az állomány-szerű illetményekkel pályázat nyitattik.

Pályázók felhivatnak, miszerint az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az állami erdészet szolgálatába ujonnan belépők pedig ezenfelül erős és ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeket folyó évi októberhó 5-ig az alulirt m. kir. erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Kolozsvártt, 1884. aug. 24-én.

M. kir. erdőigazgatóság.

(Utánnymat nem díjaztatik.)

4281. szám. Sopron szabad királyi városánál egy 700 forint évi készpénzfizetés, 200 frt értékü természetbeni lakás, 200 frt értékben vett s ezen összegben esetleg megváltandó gabona- és takarmányjándóság, 12 öl kemény dorongfa, valamint a szabályszerű nyugdíjra való igénynyel javadalmazott kerületi erdészi állás jövén üresedésbe, ennek választás útján életfogytig való betöltésére pályázat hirdettetik.

Pályázni kívánók magyar állampolgári minőségüket, feddhetetlen előéletüket, a magyar és német nyelvben szó- és írásban való tökéletes jártasságukat, végzett tanulmányaikat, nevezetesen azt, hogy az erdőakadémiai tanfolyamot teljesen és sikerrel bevégezték s az erdészeti államvizsgát belföldön letették, valamint eddigi alkalmaztatásukat

tanúsító bizonyítványokkal felszerelt folyamodványait a városi igató hivatalnál folyó évi szeptemberhó 15-éig, vagy közvetlenül, vagy posta útján annál bizonyosabban nyujtsák be, mert később érkezendő folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Sopron szabad királyi város közönségének 1884. évi augusztushó 6-án tartott közgyűléséből.

Funk János,
polgármester.

Richenhaller Béla,
jegyző.

4327. szám. Az alulirt kir. erdőigazgatóság kerületében egy fizetőszámvivői, esetleg egy erdőszámvivői állomásra, az állományszerű illetményekkel és 600 frt, illetőleg 467 frt biztosíték letételének kötelezettségével pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, miszerint az 1883. évi I. t.-czikk 12. §. által követelt szakképzettségüket, az állami erdőszet szolgálatába ujonnan belépni kívánók pedig ezenkívül erős és ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló képességüket kincstári erdőszeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvány-nyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi szeptemberhó 15-ik az alulirt m. k. erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

M.-Szigeten 1884. augusztus 14-én.

M. kir. erdőigazgatóság.

(Utánnymat nem díjaztatik).

3508. szám. Az alulirt m. kir. erdőigazgatóság kerületében a herbusi faraktártishti állomásra az állományszerű illetményekkel és 467 frt biztosíték letételének kötelezettségével, továbbá egy I-ső osztályu évi 480 frt, vagy egy II-od osztályu évi 360 frt segélydíjjal javadalmazott erdőgyakornoki állomásra pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, miszerint az 1883. évi I. t.-cz. 12. §. által követelt szakképzettségüket, az állami erdőszet szolgálatába ujonnan belépni kívánók pedig ezenkívül erős- és ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdőszeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizo-

VI

nyitvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeket 1884. évi szeptemberhó 21-ig az alulirt m. kir. erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Kolozsvártt, 1884. augusztushó 9-én.

A m. kir. erdőigazgatóság.

(Utánnymot nem díjaztatik).

1785. szám. Alulirt m. kir. főerdőhivatalnál egy segéd erdőrendezői állomásra az állományszerü illetményekkel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, miszerint az 1883. évi I. t.-cz. 12. §. által követelt szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók pedig ezenkívül erős és ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk s illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket 1884. évi szeptember 15-ig az alulirott főerdőhivatalnál nyujtsák be.

Liptó-Ujvárott 1884. évi augusztushó 4-én.

A m. kir. főerdőhivatal.

8670. sz. Brassó város közönségénél betöltendő, évi 800 frtnyi fizetéssel, 200 frtnyi utazási és napidij átalánnyal, természetbeni lakással és 40 ürméter bükkhasáb tűzifajárandósággal összekötött zernesti pagonyerdészi állomásra ezennel pályázat nyittatik.

Ezen állomásért folyamodók kimutatni tartoznak, hogy valamely erdészeti akadémián ez erdészeti tanfolyamot jó sikerrel bevégezték és az erdészeti államvizsgát letették, továbbá erkölcsi és egészségi bizonyítványukat bemutatni, ugyszintén keresztlevél által bebizonyítani, hogy a 40-ik évet még be nem töltötték.

A kellően felszerelt pályázati kérvények folyó évi szeptemberhó 30-án ezen tanácshoz benyujtandók.

Brassó, 1884. augusztushó 23-án.

A városi tanács.

149. szám. Szab. kir. Erzsébetváros közönsége, Nagy- és Kis-Küküllő területén fekvő, összesen 4200 holdnyi erdei kezelésére erdőmesteri állást rendszeresít, javadalmazás 600 frt évi fizetés, 150 frt lóátalány, szabad lakás, Szász-Ujfaluban, az erdők közti fű felhasználhatása és faizás. Feltételek: erdészeti oklevél, illetőleg köteles lesz az erdőgazdasági üzemterveket, a mennyiben szükséges, átdolgozni, ezért külön napi díjban fog részesítettetni, és a szükséges segédmunkások is a közönség költségére fognak alkalmaztatni, pályázati határidő f. évi szeptember 15-ike, az állomás választott által októberhó 1-jével elfoglalandó.

Szab. kir. Erzsébetváros közönségének 1884. évi augusztus 12-én tartott üléséből.

Joseffi József,
polgármester

Gajzágó Gyula,
aljegyző.

2708. szám. Az alulirt m. kir. főerdőhivatalnál üresedésben lévő famesteri állomásra pályázat nyittatik.

Ezen állomással a következő illetmények vannak összekötve: évi 480 frt bér, szabad lakás, vagy annak hiányában a fizetés tiz százalékával azonos lakpénz, 2 frt irodai átalány, 4 hold terményföld és 36 ürméter tűzifajárandóság.

Pályázók felhivatnak, miszerint az állomás ellátására megkívánható képzettségüket, nevezetesen azt, hogy a vízi-, ut- és polgári építkezésekre vonatkozó gyakorlati ismeretekkel birnak és képesek az építkezéseknek a megállapított tervek szerinti vezetésére, az állami erdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók pedig ezenkívül erős és ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló képességüket kinstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk- és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket 1884. évi szeptemberhó 20-áig az alulirt főerdőhivatalnál nyujtsák be.

Lippán, 1884. augusztus 16.

M. kir. főerdőhivatal.

Árverési hirdetések.

45. szám. A magas földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium 1883. évi szeptemberhó 17-én kelt 38.751. számú jóváhagyása alapján besztercze-naszódmegyei Neposz község a bukovinai határszélén lévő „Munceii insiratis“ nevezetű fenyő erdejéből 1542 holdat közárverési uton 40 év alatti letarolásra el fog adni.

A kikiáltási ár 73 frt o. é. holdanként, a kifizetés 40 egyenlő évi részletben történik.

Az árverés Neposz község irodájában az 1884. évi szeptember hó 9-én délelőtti 10 óraker tartatik meg.

Az árverezők kötelesek 10⁰/₀-ot mint vádiumot letenni.

Vádiummal ellátott írásbeli ajánlatok is elfogadtnak.

A részletesebb feltételek a községi irodában a hivatalos órákban megtekinthetők.

Néposz község előljárósága 1884. évi augusztushó 3-án.

Craciunu,
előljáró.

Burduhosu,
körjegyző.

169. szám. A magas földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium 1884. évi április 1-én kelt 13.914. számú jóváhagyása alapján besztercze-naszódmegyei, Földra község a bukovinai határszélén lévő Vulfa nevezetű havasi fenyő erdejéből 239 holdat közárverési uton 5, illetőleg 7 évben letarolásra fog eladni.

A kikiáltási ár 50 frt o. é. holdanként, a kifizetés 5 egyenlő évi részletben történik.

Az árverés Földra község irodájában az 1884. évi szeptember 10-én délelőtti 10 óraker tartatik meg.

Az árverezők kötelesek 10⁰/₀-ot mint vádiumot letenni.

Vádiummal ellátott írásbeli ajánlatok is elfogadtnak.

A részletesebb feltételek a községi irodában a hivatalos órákban láthatók.

Földra község előljárósága 1884. évi juliushó 23-án.

Scridonu,
előljáró.

Burduhosu,
körjegyző.

712. szám. Mititei községe és volt határőrök közösségének tulajdonát képező „Panasuri“ nevezetű havashoz tartozó „ce cade spre transportare in insvorul Cucuresa“ erdőrészből, az 1883. szeptember 12-én 38.753. sz. alatt kelt magas földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumi rendelet által megerősített üzemterv szerint 148 $\frac{1}{2}$, azaz egyszáz negyvennyolcz és fél hold erdő letarolás végett 1884. szeptember 11-én délelőtti 9 órától 12 óráig nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek Mititeiu községi házánál ki fog adatni.

A kikiáltási ár 55 frt o. é. minden egyes hold erdőért.

A megkívánt bélyeggel és 816 frt 75 kr o. é. mint bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatok letétnak a szóbeli árverés megkezdése előtt és ezen bánatpénzt a szóbeli ígérők is kötelesek letenni, mielőtt árverésre bocsáttatnának.

A részletesebb árverési feltételek az árverés napjáig Mititei községe irodájában megolvashatók és azok ismerésével egy vállalkozó sem mentheti magát.

Mititei községe, mint volt határőrök tulajdon közössége előjáróságától. — Mititei, 1884. augusztushó 17-én.

Popu Gavril,
községi bíró.

Stefanu Puica,
körjegyző.

Feladási hirdetések.

2111. szám. Az alulirt m. kir. főerdőhivatal kerületében lévő radvánczi erdőgondnoksághoz tartozó huszáki „Zajko“ nevű tölgyesben eladásra kijelölt és számozott 3071 drb (háromezerhetvenegy) tölgytőfa, 21.000 (huszonegyezer) forint kikiáltási ár mellett folyó 1884. évi szeptemberhó 10-ik napján délelőtti 11 órakor zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra bocsáttatik.

Venni kívánók felhivatnak, miszerint szabályszerűen kiállított és 10⁰/₀ bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat alulirt főerdőhivatalhoz a tárgyalás napja előtt nyujtsák be, hol a hivatalos órákban az árverési és szerződési feltételek is megtekinthetők.

Ungvártt, 1884. évi augusztus 8-án.

M. kir. főerdőhivatal.

(Utánnymat nem díjaztatik).

Besztercze-Nászódmegyébe kebelezett Sajó-Nagyfalu község előljárósága részéről közhirre tétetik, miszerint a nagyméltású földművelési m. kir. ministeriumnak 1883. évi 53,012. számú magas engedélye folytán Nagyfalu község tulajdonát képező „Marisielu“ nevű havasán fekvő 134 hold fenyőerdő fakészlete folyó évi szeptemberhó 3-án a község irodájában nyilvános árverés útján el fog adatni.

Venni szándékozók ezennel felhivatnak, hogy a kitűzött időben 10% bánatpénzzel ellátva, reggeli 9 óráig jelenjenek meg, vagy pedig 10% bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlataikat a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtsák be. Kikiáltási ár holdanként 60 frt.

A részletes árverési feltételek alulírt községi előljáróságnál megtekinthetők.

Sajó-Nagyfaluban 1884. évi augusztushó 10-én.

A községi előljáróság.

H i r d e t m é n y.

4085. szám. A szigeti m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó körtvélyesi község birtokrendezése alkalmából a volt urbéreseknek kihasított legelő területen létező 11.387 köbméter tölgy haszonfa 37.577 forintra becsült tőértékének kikiáltási ára mellett 1884. év szeptemberhó 1-ső napján délelőtt 11 óráig az alulírt erdőigazgatósághoz benyujtandó és 3000 frt bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatok útján felsőbb jóváhagyástól számítandó 2 évi kihasználási időtartamra áruba fog bocsáttatni.

Az írásbeli ajánlatokban határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő az alulírt erdőigazgatóságnál betekinthető árverési és szerződési feltételeket ismeri, és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Oly versenyzők, kik a kincstárral szemben peres viszonyban állanak, valamint utóajánlatok el nem fogadtatnak.

M.-Szigeten, 1884. július 31-én.

M. kir. erdőigazgatóság.

(Utánnymat nem díjaztatik).